Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2026/3896

20.7.2026

KOMISSION TIEDONANTO

Ohjeasiakirja [1] metsäkatoa aiheuttamattomia tuotteita koskevan asetuksen (EU) 2023/1115 [2] soveltamisesta

(C/2026/3896)

Sisällysluettelo

Sivu

1. KÄSITTEIDEN ”MARKKINOILLE SAATTAMINEN”, ”ASETTAMINEN SAATAVILLE MARKKINOILLA” JA ”VIENTI” MÄÄRITELMÄT 3
   a) Markkinoille saattaminen 4
   b) Asettaminen saataville markkinoilla 4
   c) Vienti 5
2. ”TOIMIJAN”, ”TOIMITUSKETJUSSA ALEMPANA SIJAITSEVAN TOIMIJAN”, ”ALKUTUOTANNON MIKRO- TAI PIENTOIMIJAN” JA ”KAUPPAA KÄYVÄN” MÄÄRITELMÄT 5
   a) Toimija 5
   b) Alkutuotannon mikro- tai pientoimija 7
   c) Toimitusketjussa alempana sijaitseva toimija 7
   d) Kauppaa käyvä 7
3. VOIMAANTULOPÄIVÄ JA SOVELTAMISEN AIKATAULU 8
4. ASIANMUKAINEN HUOLELLISUUS 10
   a) Riskinarviointi ja riskien vähentäminen (10 ja 11 artikla) 11
   b) Merkityksettömän alhainen riski 12
   c) Alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden velvoitteet 12
   d) Toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien velvoitteet 13
   e) Yksinkertaistettu asianmukaisen huolellisuuden menettely eli hankinta alhaisen riskin maista 13
   f) Metsäkatoasetuksen suhde yritysvastuudirektiiviin ja pakkotyöasetukseen 14
5. ”TOIMITUSKETJUN MONIMUTKAISUUDEN” KÄSITE 14
6. LAILLISUUS 15
   a) Tuotantomaan asiaa koskeva lainsäädäntö 15
   b) Laillisuutta koskeva asianmukainen huolellisuus 17
7. SOVELTAMISALAAN KUULUVAT TUOTTEET 19
   a) Selvennys – pakkaukset ja pakkausmateriaalit 19
   b) Selvennys – jäte ja talteen otetut ja kierrätetyt tuotteet 20
8. ASIANMUKAISEN HUOLELLISUUDEN JÄRJESTELMÄN SÄÄNNÖLLINEN YLLÄPITO 22
9. YHDISTELMÄTUOTTEET 22
10. SERTIFIOINNIN JA KOLMANNEN OSAPUOLEN TODENTAMISJÄRJESTELMIEN ROOLI RISKINARVIOINNISSA JA RISKIEN VÄHENTÄMISESSÄ 24
    a) Sertifioinnin ja kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmien rooli 24
    b) Taustatiedot 26

[1] Tämän asiakirjan ohjeet eivät korvaa suoria viittauksia kyseisiin välineisiin, eikä komissio ole vastuussa menetyksistä tai vahingoista, jotka ovat seurausta siinä esiintyvistä virheistä tai siinä esitetyistä lausumista. Ainoastaan Euroopan unionin tuomioistuin voi suorittaa lopullisia arvioita asetuksen tulkinnasta.

[2] EUVL L 150, 9.6.2023, s. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.

11. MAATALOUSKÄYTTÖ 27
1. Johdanto 27
2. Selvennys – metsän muuntaminen maaksi, jonka käyttötarkoitus ei ole maatalouskäyttö 28
3. ”Metsän” määritelmä 29
4. ”Maatalouskäytön” määritelmä ja poikkeukset 30
a) Selvennys – käyttö maatalouteen 30
b) Selvennys – pääasiallinen maankäyttö 31
c) ”Maatalouden puuviljelmän” määritelmä 32
d) Selvennys – peltometsäviljelyjärjestelmä 32
5. Selvennys – maankäyttö, kun samalla alueella esiintyy useita eri maankäyttötyyppejä, sekä maarekisterien ja kiinteistörekisterikarttojen käyttö 33

JOHDANTO

Tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta annetun asetuksen (EU) 2023/1115, jäljempänä 'metsäkatoasetus', 15 artiklan 5 kohdassa säädetään, että komissio voi laatia ohjeita helpottaakseen asetuksen yhdenmukaista täytäntöönpanoa.

Tämän ohjeasiakirjan tarkoituksena on antaa tietoa tietyistä metsäkatoasetuksen osa-alueista. Sillä ei korvata, lisätä tai muuteta metsäkatoasetuksen säännöksiä, joissa vahvistetaan oikeudelliset velvoitteet. Tätä ohjeasiakirjaa ei pitäisi tarkastella erillisenä itsenäisenä asiakirjana, vaan sitä on käytettävä yhdessä lainsäädännön kanssa.

Tämä ohjeasiakirja on kuitenkin hyödyllinen lähde kaikille, joiden on noudatettava metsäkatoasetusta. Siinä selvennetään säädöstekstin tiettyjä osia, ja toimijat ja kauppaa käyvät voivat käyttää sitä oppaana. Myös kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ja täytäntöönpanoelimet sekä kansalliset tuomioistuimet voivat saada siitä ohjausta metsäkatoasetuksen täytäntöönpanon ja valvonnan yhteydessä.

Tässä asiakirjassa käsitellyistä kysymyksistä on keskusteltu ja niitä on kehitelty yhteistyössä jäsenvaltioiden nimettyjen edustajien kanssa. Muitakin kysymyksiä voidaan ottaa huomioon, kunhan metsäkatoasetuksen soveltamisesta on enemmän kokemusta. Tällöin ohjeasiakirjaan voidaan tehdä tarvittavat muutokset.

Kaikkien tässä ohjeasiakirjassa käsiteltyjen kysymysten osalta on huomattava, että asetuksen johdanto-osan 43 kappaleen mukaisesti asetuksen määritelmät perustuvat Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO), hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC), YK:n ympäristöohjelman (UNEP) ja Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) työhön.

Ohjeasiakirjan kolmannessa versiossa selkeytetään muun muassa soveltamisaikatauluja, täsmennetään toimijoita ja kauppaa käyviä koskevia säännöksiä ja helpotetaan asianmukaisen huolellisuuden ja jäljitettävyyden yksinkertaista ja tehokasta noudattamista. Sitä olisi luettava yhdessä usein kysyttyjen kysymysten kanssa, joissa annetaan lisää esimerkkejä ja selvennyksiä eri sidosryhmien kysymyksiin.

Suhteellisuusperiaate on yksi unionin oikeuden yleisistä periaatteista, jota sovelletaan unionin lainsäädännön tulkintaan ja täytäntöönpanoon ([3]). Tämä koskee myös jäsenvaltioiden toimia, joilla ne panevat täytäntöön unionin säädösten säännökset, ottaen huomioon myös perussopimuksen asiaa koskevat määräykset.

1. KÄSITTEIDEN ”MARKKINOILLE SAATTAMINEN”, ”ASETTAMINEN SAATAVILLE MARKKINOILLA” JA ”VIENTI” MÄÄRITELMÄT

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artikla – Määritelmät; 4 artikla – Toimijoiden velvoitteet; 4 a artikla – Yksinkertaistettu järjestelmä alkutuotannon mikro- tai pientoimijoita varten 5 artikla – Toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien velvoitteet

Asetuksen 4 ja 4 a artiklassa säädettyjä toimijoiden velvoitteita sekä 5 artiklassa säädettyjä toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden velvoitteita sovelletaan, kun asianomaisia tuotteita on tarkoitus saattaa tai saatetaan markkinoille tai kun niitä on tarkoitus viedä tai niitä viedään. Asetuksen 5 artiklassa säädettyjä kauppaa käyvien velvoitteita sovelletaan, kun asianomaisia hyödykkeitä tai asianomaisia tuotteita on tarkoitus asettaa tai asetetaan saataville markkinoilla.

Metsäkatoasetuksen toimitusketjua koskevassa infografiikassa esitetään yleiskatsaus eri skenaarioista ja siinä selitetään velvoitteet, joita toimijoilla, toimitusketjussa alempana sijaitsevilla toimijoilla ja kauppaa käyvillä on, kun ne saattavat asianomaisia tuotteita unionin markkinoille, asettavat niitä saataville markkinoilla tai vievät niitä.

([3]) Lisätietoja asetuksen täytäntöönpanosta esitetään usein kysytyissä kysymyksissä, jotka ovat saatavilla täällä (englanniksi): Deforestation Regulation implementation – European Commission (europa.eu).

a) **Markkinoille saattaminen**

Asetuksen 2 artiklan 16 alakohdan mukaan asianomainen hyödyke tai asianomainen tuote ”saatetaan markkinoille”, kun se asetetaan **ensimmäistä kertaa** saataville unionin markkinoilla. Tämä ei siis koske asianomaisia hyödykkeitä tai asianomaisia tuotteita, jotka on jo saatettu aiemmin unionin markkinoille. ”Markkinoille saattamisen” käsite viittaa kuhunkin yksittäiseen asianomaiseen hyödykkeeseen tai tuotteeseen eikä tuotetyyppiin, riippumatta siitä, onko tuote valmistettu yksittäiskappaleena vai sarjatuotantona.

b) **Asettaminen saataville markkinoilla**

Asetuksen 2 artiklan 18 alakohdan mukaan asianomainen tuote ”asetetaan saataville markkinoilla”, kun se **toimitetaan**

— **unionin markkinoille jakelua, kulutusta tai käyttöä varten** – tämä tarkoittaa, että asianomaisen hyödykkeen tai tuotteen on oltava fyysisesti EU:n alueella, joko niin, että se on korjattu tai tuotettu EU:ssa, tai se on tuotu EU:hun ja asetettu tullimenettelyyn ”luovutus vapaaseen liikkeeseen”. EU:hun tuodut asianomaiset tuotteet eivät saa ”unionitavaran” asemaa ennen kuin ne on tuotu unionin tullialueelle ja tulli on luovuttanut ne vapaaseen liikkeeseen. Muihin tullimenettelyihin (esim. tullivarastointi, sisäinen jalostus, väliaikainen maahantuonti, passitus) asetettuja asianomaisia tuotteita ei katsota metsäkatoasetuksen mukaan markkinoille saatetuiksi;

ja

— **kaupallisen toiminnan yhteydessä** – tämä tarkoittaa, että asia tapahtuu liiketoiminnan kontekstissa, kuten 2 artiklan 19 alakohdassa määritellään. Kaupallinen toiminta voi tapahtua joko maksua vastaan tai maksutta. Toimitukset ei-kaupallisille kuluttajille ja toiminta, josta ei suoriteta maksua, kuuluvat metsäkatoasetuksen soveltamisalaan (esim. lahjoitukset tai pro bono -toiminta). Asetuksessa ei aseteta vaatimuksia ei-kaupallisille kuluttajille, koska yksityinen käyttö ja kulutus eivät kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan.

”**Asettaminen saataville markkinoilla**” tarkoittaa siis sitä, että kauppaa käyvä toimittaa asianomaisia tuotteita unionin markkinoille sekä i) jakelua, kulutusta tai käyttöä varten että ii) kaupallisen toimintansa yhteydessä.

”**Markkinoille saattaminen**” tarkoittaa vastaavasti sitä, että toimija asettaa asianomaisen tuotteen saataville unionin markkinoilla i) ensimmäistä kertaa ii) jakelua, kulutusta tai käyttöä varten iii) kaupallisen toimintansa yhteydessä.

Kun yhdistetään määritelmät, jotka koskevat ”toimijaa”, ”alkutuotannon mikro- tai pientoimijaa” ja ”toimitusketjussa alempana sijaitsevaa toimijaa” (metsäkatoasetuksen 2 artiklan 15, 15 a ja 15 b alakohta) sekä ilmaisua ”kaupallisen toiminnan yhteydessä” (2 artiklan 19 alakohta), voidaan tulkita, että metsäkatoasetusta sovelletaan jokaiseen henkilöön, joka saattaa asianomaisen tuotteen markkinoille

a) kaupallisille tai ei-kaupallisille kuluttajille jakelua varten, esimerkiksi myytäväksi tai ilmaiseksi,

b) jalostusta varten tai

c) omassa liiketoiminnassa käytettäväksi.

”**Markkinoille saapuvat asianomaiset tuotteet**” olisi vastaavasti tulkittava asianomaisiksi tuotteiksi, jotka täyttävät samanaikaisesti **molemmat** seuraavat kriteerit:

— Ne on ilmoitettu tullimenettelyyn ”luovutus vapaaseen liikkeeseen” tarkoituksena saattaa ne unionin markkinoille. Unionin markkinoille saatettuina pidetään ainoastaan tuotteita, jotka tulli on luovuttanut vapaaseen liikkeeseen. Muut tullimenettelyt (esim. tullivarastointi, sisäinen jalostus tai väliaikainen maahantuonti) eivät kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan.

ja

— Ne on tarkoitus saattaa unionin markkinoille, eli ne toimitetaan ”kaupallisen toiminnan yhteydessä” (B2B ja B2C);

— Metsäkatoasetusta ei sovelleta tuotteisiin, jotka on tarkoitettu suoraan yksityiseen käyttöön tai kulutukseen (C2C) unionin tullialueen sisällä (esim. kun yksityishenkilö tuo tällaisia tuotteita EU:n ulkopuolelta yksityiseen käyttöönsä tai kulutukseensa).

c) **Vienti**

Asetuksen 2 artiklan 37 alakohdan mukaan ”viennillä” tarkoitetaan asetuksen (EU) N:o 952/2013 ([4]) 269 artiklassa vahvistettua vientimenettelyä ja viitataan unionin tullialueelta vietäviin unionitavaroihin.

Asetuksen (EU) N:o 952/2013 269 artiklassa säädetään, että vientimenettelyä ei sovelleta a) tavaroihin, jotka on asetettu ulkoiseen jalostusmenettelyyn; b) tavaroihin, jotka on viety unionin tullialueelta sen jälkeen kun ne on asetettu tietyn käyttötarkoituksen menettelyyn; c) lentokoneisiin tai aluksiin ilman alv:n tai valmisteveron soveltamista toimitettuihin tavaroihin, riippumatta lentokoneen tai aluksen määräpaikasta, ja toimituksesta vaaditaan todisteet; d) tavaroihin, jotka on asetettu sisäiseen passitusmenettelyyn; e) tavaroihin, jotka on viety väliaikaisesti pois unionin tullialueelta asetuksen (EU) N:o 952/2013 155 artiklan mukaisesti.

Asetuksen (EU) N:o 952/2013 270 artiklassa säädetty jälleenvienti ei kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan. Jälleenvienti tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että asianomainen hyödyke tai asianomainen tuote ei ole saanut unionitavaran asemaa ja että se viedään unionin tullialueelta sen jälkeen, kun siitä on annettu esimerkiksi jälleenvienti-ilmoitus.

”Markkinoilta lähtevät asianomaiset tuotteet” olisi näin ollen tulkittava asianomaisiksi tuotteiksi, jotka on ilmoitettu tullimenettelyyn ”vienti” kaupallisen toiminnan yhteydessä.

2. ”TOIMIJAN”, ”TOIMITUSKETJUSSA ALEMPANA SIJAITSEVAN TOIMIJAN”, ”ALKUTUOTANNON MIKRO- TAI PIENTOIMIJAN” JA ”KAUPPAA KÄYVÄN” MÄÄRITELMÄT

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artikla – Määritelmät; 7 artikla – Kolmansiin maihin sijoittautuneiden toimijoiden toteuttama markkinoille saattaminen

Kunkin asianomaisen tuotteen osalta on arvioitava, voidaanko luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä pitää toimijana, toimitusketjussa alempana sijaitsevana toimijana tai kauppaa käyvänä. Jos kyseinen henkilö saattaa markkinoille, vie ja/tai asettaa saataville markkinoilla useita asianomaisia tuotteita, tällä voi olla samanaikaisesti useita rooleja riippuen tämän asemasta kunkin tuotteen toimitusketjussa.

a) **Toimija**

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 15 alakohdan mukaan **toimija** on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö,

— joka saattaa asianomaisia tuotteita markkinoille tai vie niitä

— kaupallisen toiminnan yhteydessä ja

— joka ei ole toimitusketjussa alempana sijaitseva toimija.

Jotta toimijat voidaan tunnistaa johdonmukaisesti, niiden roolit voidaan erotella sen mukaan, miten niiden asianomaiset tuotteet saatetaan unionin markkinoille. Tässä on eroja sen perusteella, onko kyseiset tuotteet tuotettu EU:ssa vai sen ulkopuolella.

— Kun kyseessä ovat 2 artiklan 14 alakohdan mukaisesti **EU:ssa** tuotetut asianomaiset tuotteet, toimija on yleensä henkilö, joka jakelee niitä sen jälkeen, kun ne on tuotettu.

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 952/2013, annettu 9 päivänä lokakuuta 2013, unionin tullikoodeksista (EUVL L 269, 10.10.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

— Kun kyseessä ovat **EU:n ulkopuolella** tuotetut asianomaiset hyödykkeet tai tuotteet:

  — toimija on tavallisesti henkilö, joka toimii tuojana, kun asianomaiset hyödykkeet tai tuotteet ilmoitetaan tullimenettelyyn ”luovutus vapaaseen liikkeeseen”. Tuoja on henkilö, joka ilmoitetaan tulli-ilmoituksen asiaankuuluvassa dataelementissä:

    — ”tuoja” dataelementissä 13 04 000 000 (delegoidun asetuksen (EU) 2015/2446 [5] liite B);

    — dataelementti DE 3/15 EU:n tullitietomallin (EUCDM) aiemmassa versiossa;

    — ”Vastaanottaja” SAD-lomakkeen kohdassa 8;

  — jos henkilö, joka toimii tuojana siinä vaiheessa kun asianomaiset hyödykkeet tai tuotteet ilmoitetaan tullimenettelyyn ”luovutus vapaaseen liikkeeseen”, ei ole sijoittautunut EU:hun, ensimmäistä unioniin sijoittautunutta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka asettaa asianomaiset tuotteet saataville markkinoilla, pidetään myös toimijana, eli vaikka tämä ei ole 2 artiklan 15 tai 15 a alakohdassa vahvistettujen määritelmien mukainen toimija, tähän sovelletaan toimijan velvoitteita 7 artiklan mukaisesti. Tämä vaatimus asetetaan unionin ulkopuolelle sijoittautuneen toimijan velvoitteiden lisäksi, ja sen tarkoituksena on varmistaa, että ainakin yksi vastuullinen toimija on aina sijoittautunut EU:hun;

  — jos asianomainen tuote asetetaan tullimenettelyyn ”luovutus vapaaseen liikkeeseen” ja toimitetaan suoraan loppukuluttajalle (esim. verkkokaupan tai etämyynnin tapauksessa), kuluttaja (eli luonnollinen henkilö, joka toimii tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen liike-, elinkeino- tai ammattitoimintaansa) ei ole koskaan metsäkato-asetuksen mukainen toimija, vaikka hänet olisi ilmoitettu tulli-ilmoituksessa ”tuojaksi”. Toimija on henkilö, joka tosiasiallisesti toimittaa tuotteen kaupallisen toiminnan yhteydessä 2 artiklan 18 ja 19 alakohdan määritelmien mukaisesti, eli esimerkiksi valmistaja, myyjä, verkkokauppias tai jakelupalvelujen tarjoaja. Lisätietoja sähköisen kaupankäynnin erityispiirteistä annetaan usein kysytyissä kysymyksissä.

— Kun kyseessä ovat EU:hun **tuotavat** asianomaiset tuotteet, ”toimijan” määritelmä ei riipu tuotteen omistussuhteen muutoksesta eikä muista sopimusjärjestelyistä.

— Kun **EU:ssa tuotettu** tuote saatetaan markkinoille, toimija on yleensä henkilö, joka omistaa hyödykkeen tai tuotteen myyntihetkellä. Tämä voi kuitenkin riippua kunkin yksittäisen sopimuksen yksityiskohdista. Jos henkilö tekee sopimuksen, jolla se antaa toiselle sopimuksen osapuolelle luvan tuottaa asianomaista hyödykettä, tuotannon toteuttavaa osapuolta pidetään toimijana, jos siitä tulee suoraan ja automaattisesti tuotteen omistaja pelkän tuotantotoimen (esim. puiden korjuun tai vasikan syntymän) myötä. Näin ei ole silloin, kun luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö siirtää sovellettavan kansallisen lainsäädännön tai sopimuksen mukaisesti omistusoikeuden tuotannon jälkeen toiselle osapuolelle (ks. 21.11.2024 annettu tuomio C-370/23 [6]).

— Kun kyseessä ovat EU:sta **vietävät** asianomaiset tuotteet, toimija on tavallisesti henkilö, joka toimii viejänä siinä vaiheessa kun asianomaiset tuotteet ilmoitetaan vientimenettelyyn. Viejä on henkilö, joka ilmoitetaan tulli-ilmoituksen asiaankuuluvassa dataelementissä:

  — ”viejä” dataelementissä 13 01 000 000 (delegoidun asetuksen (EU) 2015/2446 liite B)

  — dataelementti DE 3/1 EU:n tullitietomallin (EUCDM) aiemmassa versiossa

  — ”Lähettäjä/Viejä” SAD-lomakkeen kohdassa 2.

[5] Komission delegoitu asetus (EU) 2015/2446, annettu 28 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täydentämisestä tiettyjä unionin tullikoodeksin säännöksiä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta (EUVL L 343, 29.12.2015, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2015/2446/oj).

[6] ECLI: EU:C:2024:972.

Logistisia tai teknisiä tukipalveluja tarjoavat palveluntarjoajat, kuten huolitsijat, välittäjät tai tulliedustajat, joilla ei ole omistusoikeutta tai vastaavia oikeuksia käsittelemiinsä tuotteisiin, eivät ole asetuksessa tarkoitettuja ”toimijoita” tai ”kauppaa käyviä”, jos ne eivät saata tuotteita markkinoille tai aseta niitä saataville markkinoilla tai vie niitä.

Toimijoiden roolia ja velvoitteita selitetään tarkemmin metsäkatoasetuksen toimitusketjua koskevassa infografiikassa esitettyjen skenaarioiden avulla sekä usein kysytyissä kysymyksissä.

b) **Alkutuotannon mikro- tai pientoimija**

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 15 a alakohdan mukaan **alkutuotannon mikro- tai pientoimija** on luonnollinen henkilö tai direktiivin 2013/34/EU 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu mikroyritys tai 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu pieni yritys, sen oikeudellisesta muodosta riippumatta, joka on sijoittautunut metsäkatoasetuksen 29 artiklan mukaisesti alhaisen riskin maaksi luokiteltuun maahan ja joka

i) saattaa suoraan markkinoille tai vie asianomaisia tuotteita,

ii) jotka kyseinen toimija on itse kasvattanut, korjannut tai hankkinut asiaankuuluvilta maa-alueilta tai, kun on kyse nautaeläimistä, kasvattanut tiloilla, jotka sijaitsevat kyseisessä maassa,

iii) kaupallisen toiminnan yhteydessä.

Tähän sisältyvät toimijat, jotka ylittävät vähintään kaksi direktiivin 2013/34/EU 3 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyistä kolmesta raja-arvosta, mutta jotka voivat osoittaa, että niiden asianomaisiin hyödykkeisiin ja asianomaisiin tuotteisiin liittyvät osat taseen loppusummasta, liikevaihdosta ja työntekijöiden keskimäärästä tilikauden aikana eivät ylitä vähintään kahta kyseisistä raja-arvoista.

Käsite ”alkutuotannon mikro- tai pientoimija” on 2 artiklan 15 kohdassa määritellyn ”toimijan” alakäsite. Jollei toisin mainita, aina kun näissä ohjeissa viitataan ”toimijaan”, tarkoitetaan myös ”alkutuotannon mikro- tai pientoimijaa”.

Alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden roolia ja velvoitteita selitetään tarkemmin metsäkatoasetuksen toimitusketjua koskevassa infografiikassa esitettyjen skenaarioiden avulla sekä usein kysytyissä kysymyksissä.

c) **Toimitusketjussa alempana sijaitseva toimija**

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 15 b alakohdan mukaan **toimitusketjussa alempana sijaitseva toimija** on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka

— saattaa markkinoille tai vie asianomaisia tuotteita, jotka on valmistettu käyttäen asianomaisia tuotteita

— ja jotka kaikki kuuluvat asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen tai yksinkertaistetun ilmoituksen piiriin,

— kaupallisen toiminnan yhteydessä.

Toimitusketjussa alempana sijaitseva toimija on näin ollen henkilö, joka saattaa markkinoille tai vie asianomaista tuotetta, joka on valmistettu käyttäen muita asianomaisia tuotteita, joista kaikista on annettu asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus. Tyypillisesti tämä tarkoittaisi sellaisen asianomaisen tuotteen saattamista markkinoille, joka on luokiteltu uuteen HS-koodiin ja valmistettu käyttäen muita asianomaisia tuotteita (esim. komponentteja tai raaka-aineita), joista on jo annettu asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus. Viennin tapauksessa toimitusketjussa alempana sijaitsevan toimijan rooli määritetään siten, että tämä vie asianomaista tuotetta, josta on aiemmin annettu asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus, tai asianomaista tuotetta, joka on valmistettu käyttäen muita asianomaisia tuotteita (esim. komponentteja tai raaka-aineita), joista on aiemmin annettu asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus.

Esimerkiksi suklaanvalmistajaa, joka ostaa kaakaopapuja (HS-koodi 1801 00, sisältyy soveltamisalaan) unionin markkinoilta ja valmistaa sen jälkeen suklaapatukoita (HS-koodi 1806, sisältyy soveltamisalaan) ja saattaa ne unionin markkinoille tai vie niitä, pidetään toimitusketjussa alempana sijaitsevana toimijana.

Toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden roolia ja velvoitteita selitetään tarkemmin metsäkatoasetuksen toimitusketjua koskevassa infografiikassa esitettyjen skenaarioiden avulla sekä usein kysytyissä kysymyksissä.

d) **Kauppaa käyvä**

— Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 17 alakohdan mukaan **kauppaa käyvä** on toimitusketjuun kuuluva muu henkilö kuin toimija tai toimitusketjussa alempana sijaitseva toimija, joka asettaa asianomaisia tuotteita saataville markkinoilla

— kaupallisen toiminnan yhteydessä.

Kauppaa käyvä on näin ollen mikä tahansa oikeushenkilö, joka ei kuulu toimijan tai toimitusketjussa alempana sijaitsevan toimijan määritelmän piiriin (ks. edellä) ja joka ei saata tuotetta markkinoille vaan ainoastaan asettaa sen saataville markkinoilla 2 artiklan 18 alakohdassa annetun määritelmän mukaisesti.

Kauppaa käyvien roolia ja velvoitteita selitetään tarkemmin metsäkatoasetuksen toimitusketjua koskevassa infografiikassa esitettyjen skenaarioiden avulla sekä usein kysytyissä kysymyksissä.

3. **VOIMAANTULOPÄIVÄ JA SOVELTAMISEN AIKATAULU**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 1 artiklan 2 kohta – Kohde ja soveltamisala; 37 artikla – Kumoaminen; 38 artikla – Voimaantulo ja soveltamispäivä

Metsäkatoasetus tuli voimaan 29. kesäkuuta 2023. Useimpia toimijoiden, toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien sekä toimivaltaisten viranomaisten velvoitteita, mukaan lukien 3–13 artiklassa, 16–24 artiklassa sekä 26, 31 ja 32 artiklassa säädetyt velvoitteet, sovelletaan **30. joulukuuta 2026** alkaen metsäkatoasetuksen muuttamisesta soveltamispäivää koskevien säännösten osalta annetun asetuksen (EU) 2025/2650 ([7]) mukaisesti.

Niiden toimijoiden osalta, jotka on perustettu 31. joulukuuta 2024 mennessä **mikroyrityksiksi tai pieniksi yrityksiksi** (direktiivin 2013/34/EU 3 artiklan 1 kohdan tai 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti), 3–13 artiklassa, 16–24 artiklassa sekä 26, 31 ja 32 artiklassa säädettyjä velvoitteita sovelletaan **30. kesäkuuta 2027** alkaen, paitsi kun kyseessä ovat tuotteet, jotka kuuluvat puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 995/2010 ([8]) (puutavara-asetus) liitteen soveltamisalaan. Tämä tarkoittaa, että asetuksen voimaantulon (29. kesäkuuta 2023) ja soveltamisen alkamisen (30. joulukuuta 2026, lykätty 30. kesäkuuta 2027 saakka 31. joulukuuta 2024 mennessä perustettujen pienten yritysten tai mikroyritysten osalta) välillä on **siirtymäkausi**, jonka aikana toimijat ja kauppaa käyvät, jotka saattavat asianomaisia hyödykkeitä ja tuotteita unionin markkinoille, asettavat niillä saataville unionin markkinoilla tai vievät niitä, vapautetaan keskeisistä metsäkatoasetuksen mukaisista velvoitteista.

Seuraavia sääntöjä sovelletaan kaikkiin hyödykkeisiin ja niihin liittyviin asianomaisiin tuotteisiin, **lukuun ottamatta puutavaraa ja puutuotteita, jotka kuuluvat puutavara-asetuksen liitteen soveltamisalaan** (yksityiskohtaiset selitykset annetaan usein kysyttyjen kysymysten luvussa 9):

— Jos asianomainen hyödyke tai asianomainen tuote saatetaan markkinoille asianomaiseen toimijaan sovellettavan siirtymäkauden aikana, metsäkatoasetuksen velvoitteet eivät koske kyseistä toimijaa.

— Lisäksi metsäkatoasetuksen velvoitteita ei sovelleta asianomaisiin tuotteisiin, jotka toimitusketjussa alempana sijaitsevat toimijat tai kauppaa käyvät saattavat markkinoille tai asettavat saataville markkinoilla soveltamisen alkamispäivän jälkeen ja jotka on valmistettu kokonaisuudessaan siirtymäkauden aikana markkinoille saatetuista hyödykkeistä tai tuotteista. Tämä tarkoittaa myös, että asetuksen soveltamisen lykkääminen (30. kesäkuuta 2027 asti) **pienten yritysten ja mikroyritysten** osalta vapauttaa metsäkatoasetuksen velvoitteista myös toimitusketjussa alempana sijaitsevat toimijat ja kauppaa käyvät, kun nämä käyvät kauppaa pienten yritysten ja mikroyritysten markkinoille saattamilla tuotteilla tai niistä johdetuilla tuotteilla.

— Edellä kuvatuissa tapauksissa toimijoilla on ainoastaan velvoite hankkia riittävän pätevää ja todennettavissa olevaa näyttöä siitä, että asianomainen tuote on alun perin saatettu markkinoille ennen asetuksen soveltamisen (lykättyä) alkamispäivää.

— Jos **asianomainen tuote sisältää osia**, jotka on tuotettu yhdessä muiden asianomaisten tuotteiden kanssa, jotka on saatettu markkinoille 30. joulukuuta 2026 jälkeen (tai 30. kesäkuuta 2027 jälkeen, jos toimija on mikroyritys tai pieni yritys), tuotteen markkinoille saattaviin toimijoihin ja toimitusketjussa alempana sijaitseviin toimijoihin sekä kauppaa käyviin sovelletaan asetuksen yleisiä velvoitteita, vaikka jotkin muut tuotteen osat kuuluisivat siirtymäkauden piiriin.

([7]) EUVL L, 2025/2650, 23.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2650/oj.
([8]) EUVL L 295, 12.11.2010, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/995/oj.

Metsäkatoasetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan asetusta ei sovelleta asianomaisiin tuotteisiin, jotka on **tuotettu** ennen 29. kesäkuuta 2023. Tuotantoajalla ja -paikalla tarkoitetaan asianomaisen hyödykkeen tuotantopäivää ja -paikkaa. Tämä koskee sekä hyödykkeitä että niistä johdettuja tuotteita. Useimmissa tapauksissa tuotantopäivä on hyödykkeen korjuuajankohta, lukuun ottamatta **nautaeläimistä saatavia tuotteita**, joiden osalta tuotantopäivä on se päivä, jona nautaeläin on syntynyt.

Seuraavassa taulukossa esitetään asetuksen (EU) 2023/1115 (metsäkatoasetus, EUDR) soveltamisalaan kuuluviin asianomaisiin tuotteisiin sovellettava lainsäädäntö, lukuun ottamatta puutavaraa ja puutuotteita, jotka kuuluvat puutavara-asetuksen (EUTR) liitteen soveltamisalaan:

		Päivämäärä, jona asianomainen hyödyke tai asianomainen tuote saatetaan EU:n markkinoille	
Asianomaiset tuotteet	Asianomaisen hyödykkeen tuotantopäivä	Ennen 30. joulukuuta 2026 ja mikro- ja pientoimijoiden osalta ennen 30. kesäkuuta 2027	30. joulukuuta 2026 alkaen suurten ja keskisuurten yritysten osalta ja 30. kesäkuuta 2027 alkaen mikro- ja pientoimijoiden osalta
Asetuksen (EU) 2023/1115 liitteessä I luetellut nautakarja-, kaakao-, kahvi-, öljypalmu-, kumi- ja soijatuotteet	Ennen 29. kesäkuuta 2023	Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) ei sovelleta	Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) ei sovelleta
	29. kesäkuuta 2023 alkaen	Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) ei sovelleta	**Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) sovelletaan**
Asetuksen (EU) 2023/1115 liitteessä I luetellut puutuotteet, joita ei ole lueteltu asetuksen (EU) N:o 995/2010 (EUTR) liitteessä	Ennen 29. kesäkuuta 2023	Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) ei sovelleta	Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) ei sovelleta
	29. kesäkuuta 2023 alkaen	Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) ei sovelleta	**Asetusta (EU) 2023/1115 (EUDR) sovelletaan**

Puutavara-asetuksen liitteen soveltamisalaan kuuluviin **puutavaraan ja puutuotteisiin** sovelletaan metsäkatoasetuksen 37 artiklan 3 kohdan mukaisia erityissääntöjä:

— Kun kyseessä ovat puutavara ja puutuotteet, jotka on tuotettu (korjattu) ennen 29. kesäkuuta 2023 ja jotka on

  — saatettu markkinoille ennen 30. joulukuuta 2026: tällaisten tuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden on oltava puutavara-asetuksen sääntöjen mukaisia; jos johdetut tuotteet eivät kuulu puutavara-asetuksen liitteen soveltamisalaan, kyseiset tuotteet vapautetaan puutavara- ja metsäkatoasetuksen vaatimuksista;

  — saatettu markkinoille 30. joulukuuta 2026 ja 31. joulukuuta 2029 välisenä aikana: Puutavara-asetuksen sääntöjä sovelletaan edelleen tuotteisiin, jotka kuuluvat puutavara-asetuksen liitteen soveltamisalaan (ks. edellä);

  — saatettu markkinoille 31. joulukuuta 2029 alkaen: tällaisten tuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden on täytettävä metsäkatoasetuksen 3 artiklassa säädetyt edellytykset.

— Kun kyseessä ovat puutavara ja puutuotteet, jotka on tuotettu 29. kesäkuuta 2023 ja 30. joulukuuta 2026 välisenä aikana ja jotka on

  — saatettu markkinoille ennen 30. joulukuuta 2026: tällaisten tuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden on oltava puutavara-asetuksen sääntöjen mukaisia; jos johdetut tuotteet eivät kuulu puutavara-asetuksen liitteen soveltamisalaan, kyseiset tuotteet vapautetaan puutavara- ja metsäkatoasetuksen vaatimuksista;

  — saatettu markkinoille 30. joulukuuta 2026 alkaen: tällaisten tuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden on oltava metsäkatoasetuksen sääntöjen mukaisia.

— Puutavaran ja puutuotteiden, jotka on tuotettu (korjattu) 30. joulukuuta 2026 alkaen, on noudatettava metsäkatoasetuksen sääntöjä.

Seuraavassa taulukossa esitetään asetuksen (EU) N:o 995/2010 (EUTR) liitteen soveltamisalaan kuuluviin puutuotteisiin sovellettava lainsäädäntö:

		Päivämäärä, jona asianomainen hyödyke tai asianomainen tuote saatetaan EU:n markkinoille		
Asianomaiset tuotteet	Tuotantopäivä	Ennen 30. joulukuuta 2026	30. joulukuuta 2026 ja 30. joulukuuta 2029 välisenä aikana	31. joulukuuta 2029 alkaen
Puutavara ja puutuotteet, jotka luetellaan asetuksen (EU) N:o 995/2010 (EUTR) liitteessä	Ennen 29. kesäkuuta 2023	Asetus (EU) N:o 995/2010 (EUTR)	Asetus (EU) N:o 995/2010 (EUTR)	**Asetus (EU) 2023/1115 (EUDR)**
	29. kesäkuuta 2023 alkaen	Asetus (EU) N:o 995/2010 (EUTR)	**Asetus (EU) 2023/1115 (EUDR)**	**Asetus (EU) 2023/1115 (EUDR)**

Havainnollistava kysymys ja vastaus: Onko paperituotteilla, jotka saatetaan markkinoille 30. joulukuuta 2026 alkaen mutta jotka on valmistettu puutavarasta, joka on korjattu ja saatettu markkinoille 29. kesäkuuta 2023 ja 30. joulukuuta 2026 välisenä aikana, oltava asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus?

Tällaisissa tapauksissa korjatun puutavaran ja siitä valmistettujen tuotteiden on oltava puutavara-asetuksen mukaisia. Niiltä ei edellytetä asianmukaista huolellisuutta koskevaa vakuutusta tai yksinkertaistettua ilmoitusta, koska tämä vaatimus koskee metsäkatoasetuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita.

4. **ASIANMUKAINEN HUOLELLISUUS**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artiklan 26 alakohta – Määritelmät; 4, 4 a ja 5 artikla – Toimijoiden, toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien velvoitteet 8 artikla – Asianmukainen huolellisuus; 9 artikla – Tietovaatimukset; 10 artikla – Riskinarviointi

Metsäkatoasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että **kaikkien** toimijoiden, myös alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden sekä 13 artiklan mukaista yksinkertaistettua asianmukaisen huolellisuuden menettelyä noudattavien toimijoiden, on 8 artiklan mukaisesti noudatettava asianmukaista huolellisuutta ennen asianomaisten tuotteiden saattamista markkinoille tai niiden vientiä, jotta voidaan todentaa, että asianomaiset tuotteet ovat 3 artiklan mukaisia. Tätä varten ja 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimijoiden on perustettava ja pidettävä ajan tasalla menettelyistä ja toimenpiteistä muodostuva asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä.

Metsäkatoasetuksen 8 artiklassa säädetyissä asianmukaista huolellisuutta koskevissa vaatimuksissa edellytetään, että toimijat

— keräävät kultakin toimittajalta 8 ja 9 artiklan mukaisesti tietoja, asiakirjoja ja tarvittaessa dataa asianomaisista tuotteista, joihin metsäkatoasetusta sovelletaan (lueteltu liitteessä I),

— todentavat ja analysoivat nämä tiedot yhdessä muiden taustatietojen kanssa ja tekevät tämän perusteella **riskinarvioinnin** 10 artiklan mukaisesti,

— toteuttavat **riskiä vähentäviä toimenpiteitä** 11 artiklan mukaisesti, paitsi jos 10 artiklan mukaisesti tehdyssä riskinarvioinnissa todetaan, että riskiä ei ole lainkaan tai on vain merkityksettömän alhainen riski siitä, että asianomaiset tuotteet ovat vaatimustenvastaisia.

Toiminnanharjoittajat ovat vastuussa oman liiketoimintansa perusteellisesta tutkimisesta ja analysoinnista, mikä edellyttää 9 artiklan mukaisten tietovaatimusten täyttämiseksi tarvittavien tietojen ja asiakirjojen keräämistä, niiden analysointia osana riskinarviointia (10 artikla) ja tarvittavien riskiä vähentävien toimenpiteiden toteuttamista (11 artikla), paitsi jos vaatimustenvastaisuuden riski arvioidaan merkityksettömän alhaiseksi.

Kaikkien toimijoiden, myös alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden sekä 13 artiklan mukaista yksinkertaistettua asianmukaisen huolellisuuden menettelyä noudattavien toimijoiden, on täytettävä 9 artiklassa säädetyt tietovaatimukset.

Toimijoiden, myös alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden, jotka saattavat markkinoille tai vievät alhaisen riskin maissa tuotettuja asianomaisia tuotteita, joihin sovelletaan yksinkertaistettua asianmukaisen huolellisuuden menettelyä 13 artiklan mukaisesti, ei tarvitse täyttää 10 ja 11 artiklan mukaisia velvoitteita merkityksettömän alhaisen riskin saavuttamiseksi, paitsi jos toimijat saavat tai niiden tietoon tulee tietoja, joiden perusteella voi olla olemassa riski, että asianomainen tuote, jonka ne aikovat saattaa markkinoille tai viedä, ei ole metsäkatoasetuksen mukainen. Lisätietoja tästä annetaan c) ja e) kohdassa.

a) **Riskinarviointi ja riskien vähentäminen (10 ja 11 artikla)**

Toimijoiden, joiden on suoritettava riskinarviointi ja riskien vähentäminen 10 ja 11 artiklan mukaisesti, on täsmennettävä asianmukaisen huolellisuuden järjestelmässään 10 artiklan 2 kohdan mukaiset riskinarviointiperusteet, joiden perusteella ne arvioivat asianomaisia tuotteita, jotka ne aikovat saattaa unionin markkinoille tai viedä niiltä. Riskinarviointiperusteet on siis räätälöitävä niitä asianomaisia tuotteita varten, joita toimija aikoo saattaa markkinoille tai viedä markkinoilta.

Tiedonkeruun, riskinarvioinnin ja riskien vähentämisen on oltava syy-yhteydessä toisiinsa, ja niissä on otettava huomioon toimijan liiketoiminnan sekä asianomaisten tuotteiden toimitusketjujen ominaispiirteet.

Lisäksi riskitason arvioimiseksi tarvitaan taustatietoja, jotka luetellaan asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa, kuten tiedot metsien tilasta tuotantomaassa.

Jos tuotteet valmistetaan hyödykkeistä, jotka ovat peräisin useista lähteistä tai maantieteellisistä sijainneista, kuhunkin lähteeseen tai maantieteelliseen sijaintiin liittyvä riski on arvioitava.

Kerättyjen tietojen perusteella on suoritettava tarkasti määritellyt riskianalyysin vaiheet ja määritettävä riskiluokat sekä niihin liittyvät tarvittavat riskiä vähentävät toimenpiteet. Toimijat voivat arvioida riskitasoa ainoastaan tapauskohtaisesti, koska se riippuu useista tekijöistä.

Riskinarviointi voidaan tehdä eri tavoin, mutta toimijan on otettava huomioon 10 artiklan 2 kohdassa luetellut kriteerit kunkin asianomaisen tuotteen osalta. Toimijan olisi tarkasteltava ainakin seuraavia kysymyksiä ja näkökohtia:

— *Missä tuote on tuotettu?*

Mikä on tuotantomaan tai sen osien riskitaso 29 artiklan mukaisesti ([9])? Mikä on tuotantomaan tai sen osien metsäpinta-alan osuus ja missä laajuudessa siellä esiintyy metsien tilan heikkenemistä tai metsäkatoa? Miten paljon kyseisessä maassa tai sen osissa esiintyy asianomaisen hyödykkeen laitonta tuotantoa?

— *Mitkä ovat tuotekohtaiset riskit?*

Metsäkatoasetuksen liitteessä I lueteltujen asianomaisten tuotteiden tuotantotavoissa on huomattavia eroja, mikä vaikuttaa vaatimustenvastaisuuden riskiin. Jotkin tuotteet sisältävät esimerkiksi raaka-ainetta, joka on tuotettu sadoissa erillisissä maantieteellisissä sijainneissa, tai ne käyvät läpi huomattavia kemiallisia tai fysikaalisia prosesseja valmistuksen aikana.

— *Onko toimitusketju monimutkainen?*

Käsitettä ”toimitusketjun monimutkaisuus” selvennetään luvussa 5.

— *Onko viitteitä siitä, että jokin toimitusketjuun kuuluva yritys osallistuu toimintaan, joka liittyy lainvastaisuuksiin, metsäkatoon tai metsien tilan heikkenemiseen?*

Jos asianomaiset hyödykkeet tai tuotteet on ostettu yritykseltä, joka on yhdistetty laittomiin käytäntöihin, metsäkatoon tai metsien tilan heikkenemiseen, on olemassa suurempi riski, että ne ovat vaatimustenvastaisia. Onko toimitusketjuun kuuluvista yrityksistä esitetty perusteltuja huolenaiheita 31 artiklan mukaisesti? Onko jokin toimitusketjuun kuuluva yritys rikkonut asiaa koskevia lakeja ([10]), ja onko valtio määrännyt niille seuraamuksia tällaisten lakien rikkomisesta?

([9]) Jos riskitasoa ei ole määritetty erikseen tietylle maalle, kyseisen maan riskitaso katsotaan keskimääräiseksi.
([10]) Lainvastaisuuteen, metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvä lainsäädäntö.

— *Onko sertifiointijärjestelmistä tai kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmistä saatavilla täydentäviä tietoja siitä, miten toimitusketjuun kuuluvat yritykset noudattavat metsäkatoasetusta?*

Käsitettä ”kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmät” selvennetään luvussa 10.

— *Onko asianomaiset tuotteet tuotettu tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti?*

Tuotantomaan asiaa koskeva lainsäädäntö määritellään 2 artiklan 40 alakohdassa. Lisätietoja laillisuusvaatimuksista on luvussa 6.

— *Liittyykö tuotantomaahan ja alkuperämaahan tai niiden osiin huolenaiheita, kuten korruption määrä, asiakirjojen ja tietojen väärentämisen yleisyys, lainvalvonnan puute, kansainvälisten ihmisoikeuksien loukkaukset, aseellinen selkkaus tai YK:n turvallisuusneuvoston tai Euroopan unionin neuvoston määräämät pakotteet?*

Nämä huolenaiheet voivat heikentää tiettyjen sovellettavan lainsäädännön noudattamisesta kertovien asiakirjojen luotettavuutta. Sen vuoksi olisi otettava huomioon maan korruptiotaso, liiketoiminnan riski-indeksit ja muut asiaankuuluvat indikaattorit.

— *Onko toimittaja asettanut saataville kaikki asiakirjat, jotka osoittavat sovellettavan lainsäädännön noudattamisen, ja ovatko ne todennettavissa välittömästi?*

Jos kaikki asiaankuuluvat asiakirjat ovat valmiina ja saatavilla toimijoiden pyynnöstä, on todennäköisempää, että toimitusketju on vakiintunut ja toimittaja on tietoinen metsäkatoasetuksen vaatimuksista.

b) **Merkityksettömän alhainen riski**

Merkityksettömän alhaisen riskin käsite olisi ymmärrettävä 2 artiklan 26 alakohdan mukaisesti, mikä tarkoittaa, että 10 artiklan mukaisen tuotekohtaisten ja yleisten tietojen täysipainoisen arvioinnin sekä tarvittaessa 11 artiklan mukaisten asianmukaisten riskiä vähentävien toimenpiteiden soveltamisen pohjalta *ei ole ilmennyt aihetta huoleen* siitä, että kyseiset hyödykkeet tai tuotteet eivät olisi 3 artiklan a alakohdan (eivät aiheuta metsäkatoa) tai b alakohdan mukaisia (tuotettu laillisesti ja tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti).

Asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa esitetty luettelo riskinarviointiperusteista ei ole tyhjentävä. Toimijat voivat päättää ottaa käyttöön lisäkriteerejä, jos niiden avulla voidaan paremmin arvioida todennäköisyys sille, että asianomainen hyödyke tai tuote on tuotettu laittomasti tai että se ei ole metsäkatoa aiheuttamaton, tai jos ne auttavat todistamaan laillisen tai metsäkatoa aiheuttamattoman tuotannon.

Jos riskinarvioinnin ja riskien vähentämisen yhteydessä todetaan, että johonkin riskiperusteista liittyy vähäistä suurempi riski, kyseinen tuote olisi katsottava vähäistä suuremman riskin tuotteeksi, eikä toimija näin ollen saisi saattaa sitä unionin markkinoille tai viedä sitä unionin markkinoilta.

c) **Alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden velvoitteet**

Alkutuotannon mikro- tai pientoimijat ovat toimijoita, joihin sovelletaan 4 a artiklassa säädettyjä yksinkertaistettuja velvoitteita.

Asianmukaista huolellisuutta koskevan vakuutuksen sijaan niiden on toimitettava tietojärjestelmään ainoastaan kertaluonteinen yksinkertaistettu ilmoitus (4 a artiklan 2 kohta). Ne voivat myös käyttää postiosoitetta 9 artiklan 1 kohdan h alakohdassa edellytetyn maantieteellisen sijainnin sijasta edellyttäen, että kyseinen osoite vastaa selvästi asianomaisten maa-alueiden tai nautakarjan tapauksessa tilan maantieteellistä sijaintia.

Alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden on noudatettava asianmukaista huolellisuutta 8 artiklan mukaisesti sekä perustettava menettelyistä ja toimenpiteistä muodostuva järjestelmä ja pidettävä se ajan tasalla sen varmistamiseksi, että asianomaiset tuotteet, jotka ne saattavat markkinoille tai vievät, ovat 3 artiklan mukaisia, kuten 12 artiklan 1 kohdassa edellytetään.

Koska alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden hankintalähteet ovat kuitenkin määritelmän mukaisesti kokonaan alhaisen riskin maassa, niiden ei tarvitse suorittaa 10 ja 11 artiklassa edellytettyä riskinarviointia ja riskien vähentämistä, paitsi jos ne saavat tai niiden tietoon tulee merkityksellisiä tietoja, jotka viittaavat vähäistä suurempaan riskiin siitä, että asianomaiset tuotteet ovat vaatimustenvastaisia (4 artiklan 4 kohdan b alakohta ja 13 artiklan 2 kohta).

Tämä tarkoittaa, että niiden asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä koostuu yleensä 9 artiklan mukaisesta tiedonkeruusta.

d) **Toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien velvoitteet**

Toimitusketjussa alempana sijaitseviin toimijoihin ja kauppaa käyviin sovellettavista velvoitteista säädetään metsäkatoasetuksen 5 artiklassa. Toimitusketjussa alempana sijaitsevat toimijat ja kauppaa käyvät saavat saattaa markkinoille, asettaa saataville markkinoilla tai viedä asianomaisia tuotteita vain, jos niillä on hallussaan 5 artiklan 3 kohdassa vaaditut tiedot, eli toimittajiensa ja yritysasiakkaidensa tunnistetiedot ja, jos toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden tai kauppaa käyvien toimittaja on toimija, tuotteisiin liittyvät asianmukaista huolellisuutta koskevien vakuutusten viitenumerot tai ilmoitustunnisteet. Tämä perustuu 4 artiklan 7 kohtaan, jossa edellytetään, että toimijat ilmoittavat toimitusketjussa alempana sijaitseville toimijoille ja kauppaa käyville asianmukaista huolellisuutta koskevien vakuutusten viitenumerot tai tapauksen mukaan kyseessä oleviin asianomaisiin tuotteisiin liittyvät ilmoitustunnisteet.

Yhteenvetona voidaan todeta, että toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien ei tarvitse itse noudattaa asianmukaista huolellisuutta, niiden ei tarvitse toimittaa asianmukaista huolellisuutta koskevia vakuutuksia eikä niiden tarvitse varmistaa, että asianmukaista huolellisuutta on noudatettu toimitusketjun alkupäässä. Niiden on kuitenkin kerättävä ja säilytettävä 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut tiedot ja toimitettava ne pyynnöstä toimivaltaisille viranomaisille.

Lisäksi toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden ja kauppaa käyvien, jotka eivät ole pk-yrityksiä, on rekisteröidyttävä 33 artiklassa tarkoitettuun tietojärjestelmään ennen asianomaisten tuotteiden saattamista markkinoille tai asettamista saataville markkinoilla tai niiden vientiä (5 artiklan 2 kohta).

Jos tietoon tulee merkityksellisiä uusia tietoja, mukaan lukien perustellut huolenaiheet, 5 artiklan 5 kohdassa velvoitetaan toimitusketjussa alempana sijaitsevia toimijoita ja kauppaa käyviä ilmoittamaan asiasta välittömästi niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joissa ne ovat saattaneet kyseessä olevan asianomaisen tuotteen markkinoille tai asettaneet sen saataville markkinoilla, sekä toimitusketjussa niitä alempana sijaitseville toimijoille ja kauppaa käyville, joille ne ovat toimittaneet asianomaisen tuotteen. Kun kyseessä on vienti, toimitusketjussa alempana sijaitsevien toimijoiden on ilmoitettava asiasta tuotantomaan toimivaltaiselle viranomaiselle.

Lisäksi toimitusketjussa alempana sijaitsevilla toimijoilla ja kauppaa käyvillä, jotka eivät ole pk-yrityksiä, on velvollisuus tarkistaa perusteltujen huolenaiheiden tapauksessa, että asianmukaista huolellisuutta on noudatettu ja että riskiä ei ole havaittu lainkaan tai on havaittu vain merkityksettömän alhainen riski (5 artiklan 6 kohta). Jollei tarkistuksessa käy ilmi, että riskiä ei ole havaittu lainkaan tai on havaittu vain merkityksettömän alhainen riski, ne eivät saa saattaa asianomaisia tuotteita markkinoille tai asettaa niitä saataville markkinoilla tai viedä niitä.

e) **Yksinkertaistettu asianmukaisen huolellisuuden menettely eli hankinta alhaisen riskin maista**

Alhaisen riskin maista hyödykkeitä tai tuotteita hankkivien toimijoiden on noudatettava asianmukaista huolellisuutta 8 artiklan mukaisesti, täytettävä 9 artiklan tietovaatimukset ja otettava käyttöön asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä 12 artiklan mukaisesti.

Asetuksen 13 artiklan mukaan niiden **ei** kuitenkaan tarvitse täyttää 10 ja 11 artiklan mukaisia velvoitteita, jos ne arvioituaan

i) asianomaisen toimitusketjun monimutkaisuuden ja

ii) riskin asetuksen kiertämisestä tai tuotteen sekoittumisesta alkuperältään tuntemattomiin tai suuririskisistä tai keskimääräisen riskin maista tai maiden osista peräisin oleviin tuotteisiin

ovat varmistaneet, että kaikki asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet, jotka ne saattavat markkinoille tai vievät, on tuotettu pelkästään sellaisissa maissa tai maan osissa, jotka on luokiteltu alhaisen riskin maiksi tai maiden osiksi 29 artiklan mukaisesti ([11]).

Asetuksen 13 artiklan mukaisessa yksinkertaistetussa asianmukaisen huolellisuuden menettelyssä ei tarvita muita vaiheita tietojen arvioimiseksi tai riskien vähentämiseksi, paitsi jos toimijat saavat tiedonkeruun tai 13 artiklassa edellytetyn arvioinnin yhteydessä merkityksellisiä uusia tietoja, joiden perusteella on olemassa riski, että asianomainen tuote, jonka ne aikovat saattaa markkinoille tai viedä, ei ole asetuksen mukainen.

Alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden ei yleensä tarvitse suorittaa riskinarviointia ja riskien vähentämistä, koska ne ovat määritelmän mukaisesti toimijoita, joiden hankintalähteet ovat alhaisen riskin maassa, paitsi jos ne saavat tai niiden tietoon tulee merkityksellisiä tietoja, jotka viittaavat vähäistä suurempaan riskiin siitä, että asianomaiset tuotteet ovat vaatimustenvastaisia.

([11]) Metsäkatoasetuksen 29 artiklan 2 kohdan mukaan komissio julkaisee täytäntöönpanosäädöksillä luettelon maista tai maiden osista, joiden riskitaso on alhainen tai suuri. Viimeisin versio maiden luettelosta on vahvistettu komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/1093.

f) **Metsäkatoasetuksen suhde yritysvastuudirektiiviin ja pakkotyöasetukseen**

Yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta annetussa direktiivissä (EU) 2024/1760 ([12]), jäljempänä 'yritysvastuudirektiivi', vahvistetaan yleiset horisontaaliset puitteet EU:hun ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneiden erittäin suurten yritysten kestävää toimintaa koskevalle huolellisuusvelvoitteelle. Metsäkatoasetuksessa säädetään metsäkatoa koskeva alakohtainen kehys, joka koskee asianmukaisen huolellisuuden tiettyjä osa-alueita tiettyjen tuotteiden osalta. Yritysvastuudirektiivillä ja metsäkatoasetuksella on eri soveltamisalat: metsäkatoasetus liittyy yhteisöihin, jotka saattavat asianomaisia tuotteita EU:n markkinoille tai vievät niitä, kun taas yritysvastuudirektiiviä sovelletaan EU:hun ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneisiin suuriin yrityksiin, joiden liikevaihto ja työntekijämäärä ylittävät tietyn rajan.

Jos metsäkatoasetuksen mukaiset asianmukaista huolellisuutta koskevat säännöt ovat ristiriidassa yritysvastuudirektiivin yleisten sääntöjen kanssa, metsäkatoasetuksen säännökset ovat erityissäännöksinä (*lex specialis*) etusijalla suhteessa yritysvastuudirektiivin yleissäännöksiin (*lex generalis*) siltä osin kuin niissä säädetään laajemmista tai yksityiskohtaisemmista velvoitteista, joilla pyritään samoihin tavoitteisiin. Tämä sääntö on vahvistettu yritysvastuudirektiivin 1 artiklan 3 kohdassa, ja se noudattaa EU:n lainsäädännön periaatteita, joiden mukaan erityissäännöksillä on tällaisissa tapauksissa etusija yleissäännöksiin nähden. Yleiset huolellisuusvelvoitetta koskevat ohjeet yritysvastuudirektiivin piiriin kuuluville yrityksille julkaistaan viimeistään 26. heinäkuuta 2027. Yritysvastuudirektiivin soveltamisen alkamispäivä on 26. heinäkuuta 2029.

Pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla annetulla asetuksella ([13]), jäljempänä 'pakkotyöasetus', kielletään talouden toimijoita saattamasta unionin markkinoille ja asettamasta saataville unionin markkinoilla tai viemästä unionin markkinoilta pakkotyöllä valmistettuja tuotteita. Sitä sovelletaan kaikkiin talouden toimijoihin, joten sitä sovelletaan myös metsäkatoasetuksen piiriin kuuluviin talouden toimijoihin. Vaikka pakkotyöasetuksessa ei aseteta talouden toimijoille huolellisuusvelvoitteita, muun EU:n lainsäädännön, kuten yritysvastuudirektiivin tai metsäkatoasetuksen, nojalla edellytetyt asianmukaista huolellisuutta koskevat prosessit voivat auttaa tunnistamaan, vähentämään, ehkäisemään, poistamaan tai korjaamaan pakkotyöhön liittyviä riskejä talouden toimijoiden toiminnassa ja toimitusketjuissa. Tukeakseen pakkotyöasetuksen noudattamista komissio antaa asianmukaista huolellisuutta koskevia ohjeita pakkotyön riskien ehkäisemiseksi toimitusketjuissa.

5. **”TOIMITUSKETJUN MONIMUTKAISUUDEN” KÄSITE**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 8 artikla – Asianmukainen huolellisuus; 9 artikla – Tietovaatimukset; 10 artikla – Riskinarviointi; 11 artikla – Riskien vähentäminen

”Asianomaisen toimitusketjun monimutkaisuus” luetellaan erikseen riskinarviointiperusteena metsäkatoasetuksen 10 artiklan 2 kohdan i alakohdassa, joten sillä on merkitystä asianmukaista huolellisuutta koskevan menettelyn riskinarviointia ja riskien vähentämistä koskevan osan kannalta. Se on yksi useista perusteista, joista säädetään 10 ja 11 artiklassa asianmukaista huolellisuutta koskevan menettelyn riskinarviointia ja riskien vähentämistä koskevaa osaa varten.

Tämän perusteen taustalla on se, että asianomaisten tuotteiden jäljittäminen tuotantomaahan ja maa-alueisiin, joilla asianomaiset hyödykkeet on tuotettu, voi olla vaikeampaa, jos toimitusketju on monimutkainen, ja tähän liittyy suurempi vaatimustenvastaisuuden riski. Asiaankuuluvien tietojen epäjohdonmukaisuus ja ongelmat tarvittavien tietojen saamisessa missä tahansa toimitusketjun vaiheessa voivat lisätä riskiä siitä, että toimitusketjuun päätyy vaatimustenvastaisia hyödykkeitä tai tuotteita. Tärkeintä on tarkastella, missä määrin on mahdollista jäljittää asianomaisessa tuotteessa käytettyjen asianomaisten hyödykkeiden alkuperä maa-alueille, joilla ne on tuotettu.

Vaatimustenvastaisuuden riski kasvaa, jos toimitusketjun monimutkaisuus vaikeuttaa metsäkatoasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 2 kohdassa vaadittujen tietojen määrittämistä. Jos toimitusketjussa on tuntemattomia vaiheita tai jos tehdään muita vaatimustenvastaisuuteen viittaavia havaintoja, johtopäätöksenä voi olla, että riski on vähäistä suurempi.

([12]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1760, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 ja asetuksen (EU) 2023/2859 muuttamisesta (EUVL L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivien 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietyistä yritysten kestävyysraportointia koskevista vaatimuksista ja tietyistä yritysten huolellisuusvelvoitetta koskevista vaatimuksista 24 päivänä helmikuuta 2026 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2026/470 (EUVL L, 2026/470, 26.2.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/470/oj).

([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/3015, annettu 27 päivänä marraskuuta 2024, pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kieltämisestä unionin markkinoilla ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (EUVL L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

Toimitusketju monimutkaistuu, kun jalostajien ja välittäjien määrä lisääntyy tuotantomaan maa-alueiden ja toimijan välissä. Monimutkaisuus voi lisääntyä myös silloin, kun uuden asianomaisen tuotteen valmistuksessa käytetään useampaa kuin yhtä asianomaista tuotetta tai kun asianomaiset hyödykkeet ovat peräisin useista tuotantomaista. Toisaalta asianmukaista huolellisuutta koskeva menettely on todennäköisesti yksinkertaisempi lyhyissä toimitusketjuissa, ja lyhyt toimitusketju voi erityisesti 13 artiklan mukaisessa yksinkertaistetussa asianmukaisen huolellisuuden menettelyssä olla yksi tekijä, joka auttaa osoittamaan, että riski asetuksen sääntöjen kiertämisestä on merkityksettömän alhainen.

Toimitusketjun monimutkaisuuden arvioimiseksi toimijat voivat käyttää seuraavaa (ei-tyhjentävää) luetteloa kysymyksistä, jotka koskevat unionin markkinoille saatettavia, niillä saataville asetettavia tai niiltä vietäviä asianomaisia tuotteita:

— Oliko toimitusketjussa useita jalostajia ja/tai vaiheita ennen kuin asianomainen tuote saatettiin unionin markkinoille, asetettiin saataville unionin markkinoilla tai vietiin niiltä?

— Sisältääkö asianomainen tuote asianomaisia hyödykkeitä, jotka on hankittu useilta maa-alueilta ja/tai tuotantomaista?

— Onko asianomainen tuote pitkälle jalostettu tuote (johon voi sisältyä useita muita asianomaisia tuotteita)?

— Puutavaran osalta:

  — Onko asianomaisessa tuotteessa käytetty useampaa kuin yhtä puulajia?

  — Onko puutavaralla ja/tai puutuotteilla käyty kauppaa useammassa kuin yhdessä maassa?

  — Onko jotkin asianomaiset jalostetut tuotteet jalostettu tai valmistettu kolmansissa maissa ennen niiden saattamista unionin markkinoille, asettamista saataville unionin markkinoilla tai viemistä niiltä?

6. **LAILLISUUS**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artiklan 40 alakohta – Määritelmät; 3 artiklan b alakohta – Kieltäminen

Metsäkatoasetuksen 3 artiklan mukaan asianomaisia hyödykkeitä ja asianomaisia tuotteita ei saa saattaa markkinoille, asettaa saataville markkinoilla tai viedä, elleivät **kaikki** seuraavat edellytykset täyty:

a) ne ovat metsäkatoa aiheuttamattomia,

b) **ne on tuotettu tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti** ja

c) niistä on annettu asianmukaista huolellisuutta koskeva vakuutus tai yksinkertaistettu ilmoitus.

Kunkin asianomaiseen tuotteen on **erikseen täytettävä kaikki kolme perustetta**. Muussa tapauksessa toimijat eivät saa saattaa niitä markkinoille tai viedä niitä.

a) **Tuotantomaan asiaa koskeva lainsäädäntö**

Sen määrittäminen, onko asianomainen hyödyke tai asianomainen tuote tuotettu tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti, perustuu sen maan lainsäädäntöön, jossa hyödyke tai tuotteen tapauksessa asianomaiseen tuotteeseen sisältyvä hyödyke on kasvatettu asiaankuuluvilla maa-alueilla tai nautaeläinten tapauksessa tiloilla tai korjattu tai hankittu asiaankuuluvilta maa-alueilta.

Metsäkatoasetuksen lähestymistapa on joustava, sillä siinä luetellaan useita sääntelyn osa-alueita täsmentämättä tiettyjä lakeja, koska ne vaihtelevat maasta toiseen ja niihin voidaan tehdä muutoksia. Kuitenkin ainoastaan **tuotantoalueen oikeudellista asemaa koskevat lait** katsotaan asiaa koskevaksi lainsäädännöksi metsäkatoasetuksen 2 artiklan 40 alakohdan nojalla. Tämä tarkoittaa, että yleisesti ottaen lakien merkityksellisyyttä metsäkatoasetuksen 3 artiklan b alakohdassa säädetyn laillisuusvaatimuksen kannalta ei määritä se, voidaanko niitä soveltaa yleisesti hyödykkeiden tuotantoprosessin aikana tai asianomaisten tuotteiden ja asianomaisten hyödykkeiden toimitusketjuihin, vaan se, että nämä lait vaikuttavat juuri sen alueen oikeudelliseen asemaan, jolla hyödykkeet on tuotettu.

Lisäksi metsäkatoasetuksen 2 artiklan 40 alakohdan tulkinnassa on otettava huomioon asetuksen 1 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa vahvistetut tavoitteet, mikä tarkoittaa, että lainsäädäntö on merkityksellistä myös, jos sen sisältö voidaan suoraan yhdistää metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämiseen osana unionin sitoumusta puuttua ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen.

Asetuksen 2 artiklan 40 alakohdan a–h alakohdassa esitetään tarkemmin, mitä asiaa koskevalla lainsäädännöllä tarkoitetaan. Seuraavassa luettelossa annetaan joitakin konkreettisia esimerkkejä. Luettelo ei ole tyhjentävä, ja sen on tarkoitus ainoastaan havainnollistaa asiaa:

— *Maankäyttöoikeudet*, mukaan lukien maa-alueella tapahtuvaa korjuuta ja tuotantoa tai maa-alueen hoitoa koskevat lait, esimerkiksi:

  — maaomaisuuden siirtoa koskeva lainsäädäntö erityisesti maatalousmaan tai metsien osalta,

  — maanvuokrausta koskeva lainsäädäntö.

— *Ympäristönsuojelu*: Esimerkiksi seuraavia aiheita koskevalla lainsäädännöllä on yhteys tavoitteeseen, joka koskee metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttämistä, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä tai luonnon monimuotoisuuden suojelua:

  — suojelualueita koskeva lainsäädäntö,

  — luonnonsuojelua ja luonnon ennallistamista koskeva lainsäädäntö,

  — luonnonvaraisten eläinten ja kasvien sekä luonnon monimuotoisuuden suojelua ja säilyttämistä koskeva lainsäädäntö,

  — uhanalaisia lajeja koskeva lainsäädäntö,

  — maankäyttöä koskeva lainsäädäntö.

— *Metsiin liittyvät säännöt, metsänhoito ja biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen mukaan lukien, jos ne liittyvät suoraan puunkorjuuseen*, esimerkiksi:

  — metsien suojelua ja säilyttämistä sekä kestävää metsänhoitoa koskeva lainsäädäntö,

  — metsäkadon torjuntaa koskeva lainsäädäntö,

  — puunkorjuuoikeudet laillisesti määritetyillä alueilla.

— *Kolmansien osapuolten oikeudet*, mukaan lukien käyttö- ja omistusoikeudet, joihin asianomaisten hyödykkeiden ja tuotteiden tuotanto vaikuttaa, sekä alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen perinteiset maankäyttöoikeudet; tällaisia voivat olla esimerkiksi käyttö- tai nautintaoikeudet.

— *Työelämäoikeudet* ja *kansainvälisessä oikeudessa suojatut ihmisoikeudet*, jotka koskevat joko asianomaisten hyödykkeiden tuotantoalueella olevia henkilöitä siinä määrin kuin se on olennaista metsäkatoasetuksen kannalta, kun otetaan huomioon sen 1 artiklan 1 kohdassa vahvistetut tavoitteet, tai henkilöitä, joilla on oikeuksia suhteessa asianomaisten hyödykkeiden tai tuotteiden tuotantoalueeseen, mukaan lukien alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen oikeudet, jos niitä sovelletaan tai ne otetaan huomioon asiaankuuluvassa kansallisessa lainsäädännössä. Tällaisia ovat esimerkiksi oikeudet maahan, alueisiin ja luonnonvaroihin, omistusoikeudet sekä alkuperäiskansojen ja valtioiden välisiin sopimuksiin ja muihin rakentaviin järjestelyihin liittyvät oikeudet.

— *Vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaate, myös sellaisena kuin se esitetään YK:n julistuksessa alkuperäiskansojen oikeuksista*: Lisätietoa vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatteen soveltamisesta on esimerkiksi YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston sivuilla, jossa todetaan, että valtioiden on pyrittävä saavuttamaan suostumus neuvottelujen avulla ennen seuraavien toimien toteuttamista:

  — sellaiset hankkeet, jotka vaikuttavat alkuperäiskansojen oikeuksiin maahan, alueisiin ja luonnonvaroihin, mukaan lukien kaivostoiminta ja muu luonnonvarojen käyttö tai hyödyntäminen,

  — alkuperäiskansojen siirtäminen mailtaan tai alueiltaan,

  — palauttaminen tai muu asianmukainen hyvitys, jos maat on tuomittu menetetyiksi tai takavarikoitu, otettu haltuun tai vallattu tai niitä on käytetty tai vahingoitettu ilman ne omistaneiden alkuperäiskansojen vapaata ja tietoon perustuvaa ennakkosuostumusta.

— *Vero-, korruptiontorjunta-, kauppa- ja tullisäännökset*:

— Unionin markkinoille tai sieltä pois suuntautuviin asianomaisiin toimitusketjuihin sovellettavat lait, jos niillä on erityinen yhteys asetuksen tavoitteisiin tai jos kyseessä on kauppa- ja tullilainsäädäntö, joka koskee erityisesti asianomaisia maatalous- tai puuntuotantosektoreja.

Komissio aikoo perustaa joulukuuhun 2026 mennessä asiaa koskevan lainsäädännön tietokannan, johon tuotantomaat voivat toimittaa luettelon 2 artiklan 40 alakohdan mukaisesta asiaa koskevasta lainsäädännöstä. Toimijat voivat käyttää tietokantaa apuna 9 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisten tietovaatimusten täyttämisessä.

b) **Laillisuutta koskeva asianmukainen huolellisuus**

Toimijoiden on oltava tietoisia kussakin hankintamaassa voimassa olevasta lainsäädännöstä, joka koskee tuotantoalueen oikeudellista asemaa. Asiaa koskeva lainsäädäntö voi koostua muun muassa seuraavista:

— kansallinen ja alueellinen lainsäädäntö, mukaan lukien asiaa koskeva sekundaarilainsäädäntö,

— kansainvälinen oikeus, mukaan lukien monen- ja kahdenväliset sopimukset, sellaisina kuin niitä sovelletaan kansallisessa lainsäädännössä kodifioimalla ja panemalla ne täytäntöön.

Metsäkatoasetuksen 9 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan asianmukaisen huolellisuuden velvoitteeseen sisältyy velvoite kerätä tietoja, kuten asiakirjoja ja dataa, jotka osoittavat tuotantomaassa sovellettavan lainsäädännön noudattamisen. Lisäksi 1 kohdan h alakohdassa täsmennetään, että tällaisten tietojen on oltava riittävän päteviä ja todennettavissa olevia.

Näin ollen kerättävien tietojen luonne ja laajuus riippuvat kulloisestakin toimitusketjusta, tuotantoalueesta ja tuotantomaasta. Toimijat voivat käyttää laajaa valikoimaa uskottavia tietolähteitä, jotka yhdessä mahdollistavat perustellun johtopäätöksen, että asianomaiset hyödykkeet on tuotettu tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti. Asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimijoiden on pyynnöstä asetettava toimivaltaisten viranomaisten saataville tämän kohdan mukaisesti kerätyt tiedot, asiakirjat ja data. Täytäntöönpanon valvonnan helpottamiseksi toimijoiden olisi voitava selittää tiettyjen asiakirjojen olemassaolo ja tiettyjen asiakirjojen puuttuminen.

Perusteellisen näytön kerääminen olisi asetettava etusijalle sellaisten toimitusketjujen, tuotantoalueiden ja tuotantomaiden osalta, joita koskevien toimijan saatavilla olevien tietojen alustava tarkastelu osoittaa, että 3 artiklan b alakohdan noudattamatta jättämisen riski on suurempi. Sitä vastoin toimijoilta ei pitäisi edellyttää perusteellista tiedonkeruuta sellaisten toimitusketjujen, tuotantoalueiden ja tuotantomaiden osalta, joita koskevien saatavilla olevien tietojen alustava tarkastelu osoittaa, että 3 artiklan b alakohdan noudattamatta jättämisen riski on merkityksettömän alhainen. Toimijoita ei esimerkiksi pitäisi vaatia keräämään järjestelmällisesti kattavia oikeudellisia asiakirjoja kustakin yksittäisestä maa-alueesta, hankkimaan tietyntyyppisiä asiakirjoja, kuten yksittäisiä maanhallintaoikeutta koskevia asiakirjoja, tai laatimaan tyhjentävää luetteloa kaikista mahdollisesti merkityksellisistä laeista, oikeudellisista asiakirjoista tai tiedoista.

Toimijan saatavilla oleviin alustaviin tietoihin voi sisältyä julkisesti saatavilla olevia tietoja ja muita tuotantoalueeseen tai asianomaiseen toimitusketjuun liittyviä tietoja, joista toimija on tietoinen ennen asianmukaisen huolellisuuden noudattamista. Tässä vaiheessa toimija voi erityisesti ottaa huomioon metsäkatoasetuksen 29 artiklan mukaisen maariskiluokituksen sekä tapauksen mukaan kansainvälisten järjestöjen julkaisemat tiedot, kuten Maailmanpankin Worldwide Governance -indikaattorit, ja julkiset raportit tuotantomaasta tai -alueesta tai asianomaisten hyödykkeiden tuotantoon liittyvistä asianomaisista toimitusketjuista.

Velvoite kerätä asiakirjoja tai muita tietoja riippuu kunkin maan sääntelyjärjestelmästä. Sen vuoksi velvoitteen olisi katsottava koskevan tapauksen mukaan seuraavia asiakirjoja:

— kansallisten viranomaisten myöntämät viralliset asiakirjat, kuten hallinnolliset luvat, jotka ovat peräisin esimerkiksi kansallisten viranomaisten perustamista ja hallinnoimista virallisista rekistereistä ja alustoista,

— asiakirjat, joihin sisältyy sopimusvelvoitteita, mukaan lukien sopimukset alkuperäiskansojen tai paikallisyhteisöjen kanssa,

— julkisten ja yksityisten sertifiointijärjestelmien tai muiden kolmannen osapuolen todentamien järjestelmien julkistamat täydentävät tiedot,

— oikeuden päätökset,

— vaikutustenarvioinnit, hoitosuunnitelmat, ympäristöauditointia koskevat raportit.

Tämä koskee myös tietoja kaikista järjestelyistä, joilla annetaan oikeus käyttää kyseistä aluetta asianomaisen hyödykkeen tuotantoon. Riippuu kansallisesta lainsäädännöstä, tarvitaanko järjestelyn todisteeksi maanhallintaoikeutta koskevia asiakirjoja tai muita asiakirjoja. Jos kansallisessa lainsäädännössä ei edellytetä maanhallintaoikeuden hallussapitoa maataloustuotteiden tuottamista ja kaupan pitämistä varten, sitä ei edellytetä myöskään metsäkatoasetuksen puitteissa.

Myös seuraavista asiakirjoista voi olla hyötyä:

— asiakirjat, joista käyvät ilmi yrityksen toimintaperiaatteet ja käytännesäännöt,

— asianomaisten hyödykkeiden tuottajien vapaaehtoinen oma ilmoitus, jossa tuottaja ilmoittaa, että tuote on tuotettu tuotantomaan lainsäädännön mukaisesti,

— yksityisten toimijoiden ja kolmansien osapuolten oikeuksien haltijoiden väliset yhteiskuntavastuusopimukset,

— erityisraportit omitusoikeuksia ja muita oikeuksia koskevista vaateista ja kiistoista.

Tiedot, asiakirjat ja data voidaan kerätä fyysisessä tai sähköisessä muodossa.

On tärkeää huomata, että tiedot, mukaan lukien asiakirjat ja data, on kerättävä metsäkatoasetuksen 9 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisesti myös riskinarviointia varten (asetuksen 10 artikla), eikä niiden keruuta pitäisi pitää itsenäisenä vaatimuksena, ellei tuote ole kokonaisuudessaan peräisin alhaisen riskin maista tai niiden osista. Jos hankinta tehdään kokonaisuudessaan alhaisen riskin maista tai niiden osista, metsäkatoasetuksen 13 artiklan mukaan toimijoiden on suoritettava ainoastaan seuraavat riskinarvioinnin vaiheet, jos ne saavat tai niiden tietoon tulee tietoja, jotka viittaavat riskiin vaatimustenvastaisuudesta tai sääntöjen kiertämisestä.

Metsäkatoasetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan kerättyjä tietoja on arvioitava kokonaisuutena jäljitettävyyden ja vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi koko toimitusketjussa. Kaikki tiedot on analysoitava ja todennettava, mikä tarkoittaa, että toimijoiden on kyettävä arvioimaan keräämiensä asiakirjojen sisältö ja luotettavuus sekä ymmärtämään eri asiakirjoissa esitettyjen tietojen väliset yhteydet. Yleisesti ottaen toimijoiden olisi tarkistettava seuraavat asiat arvioinnin yhteydessä:

— Ovatko eri asiakirjat yhdenmukaisia keskenään ja muiden saatavilla olevien tietojen kanssa,

— Mitä kukin asiakirja tarkkaan ottaen todistaa,

— Mihin järjestelmään (esim. viranomaisvalvonta, riippumaton tarkastus jne.) asiakirja perustuu,

— Kunkin asiakirjan luotettavuus ja oikeellisuus, eli miten todennäköistä on, että asiakirja on väärennetty tai annettu lainvastaisesti.

Toimijoiden olisi toteutettava kohtuulliset toimenpiteet asiakirjojen aitouden varmistamiseksi sen perusteella, millaiseksi he arvioivat tuotantomaan yleisen tilanteen. Tässä yhteydessä toimijan olisi otettava huomioon myös korruption riski (esim. lahjonta, salainen yhteistyö tai petos). Tietoa eri maiden ja niiden osien korruptiotasosta on vapaasti saatavilla useista lähteistä, kuten Transparency Internationalin korruptioindeksistä tai muista vastaavista tunnustetuista kansainvälisistä indekseistä tai asiaa koskevista tiedoista ([14]).

Jos korruptiotason katsotaan olevan korkea, seurauksena voi olla, ettei asiakirjoja voida pitää luotettavina, ja lisävarmennuksia saatetaan tarvita. Tällaisissa tapauksissa asiakirjojen tarkastamisessa on noudatettava erityistä huolellisuutta, koska niiden luotettavuutta voi olla syytä epäillä.

Tunnustettujen kansainvälisten indeksien lisäksi toiminnanharjoittajat voivat tarkastella olosuhteita ja haavoittuvuuksia koskevia tietoja, jotka viittaavat suurempaan riskiin ja edellyttävät näin tiukempaa valvontaa, kuten aiempia todisteita korruptoituneista käytännöistä. Esimerkkejä tällaisesta lisänäytöstä voivat olla kolmannen osapuolen todentamat järjestelmät (ks. näiden ohjeiden luku 10), riippumattomat tai omatoimiset tarkastukset tai asianomaisten tuotteiden seuranta teknologian tai forensisten menetelmien avulla, jotka voivat auttaa paljastamaan merkkejä korruptiosta tai väärinkäytöksistä.

([14]) Tällaisten indeksien käytöstä ks. myös 12.2.2016 annetun komission tiedonannon C(2016)755 final (Guidance Document for the EU Timber Regulation) 4 luku.

Toimijoiden asianmukaisen huolellisuuden noudattamisen ja toimivaltaisten viranomaisten valvontatoimien tukena voidaan käyttää data-analyyseja ja tekoälyyn perustuvia välineitä, joita käytetään priorisointiin, asiakirjojen johdonmukaisuuden tarkistamiseen ja mahdollisten poikkeamien havaitsemiseen. Lopullinen vastuu vaatimusten noudattamisesta on kuitenkin toimijoilla ja toimivaltaisilla viranomaisilla riippumatta tällaisten digitaalisten välineiden käytöstä.

7. **SOVELTAMISALAAN KUULUVAT TUOTTEET**

a) **Selvennys – pakkaukset ja pakkausmateriaalit**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artikla – Määritelmät; Metsäkatoasetuksen liite I

Metsäkatoasetuksen liitteessä I vahvistetaan luettelo asianomaisista hyödykkeistä ja tuotteista siten kuin ne on luokiteltu neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2658/87 ([15]) liitteessä I vahvistetussa yhdistetyssä nimikkeistössä.

HS-koodi 4819 kattaa seuraavat: *"Kotelot, rasiat, laatikot, pussit ja muut pakkauspäällykset, paperia, kartonkia, pahvia, selluloosavanua tai selluloosakuituharsoa; lokerolaatikot, kirjekaukalot ja niiden kaltaiset paperi-, kartonki- tai pahvitavarat, jollaisia käytetään esim. toimistoissa tai myymälöissä"*.

— Jos edellä mainittuja tavaroita saatetaan markkinoille tai viedään itsenäisinä tuotteina eikä toisen tuotteen pakkauksina, ne *kuuluvat* asetuksen soveltamisalaan ja niihin sovelletaan metsäkatoasetuksessa säädettyjä velvoitteita.

— Jos HS-koodiin 4819 luokiteltua pakkausmateriaalia tai pakkauspäällyksiä käytetään toisen tuotteen "tukemisessa, suojaamisessa tai kantamisessa", ne *eivät kuulu* asetuksen soveltamisalaan.

HS-koodi 4415 kattaa seuraavat: *"Puiset pakkauslaatikot, -rasiat, -häkit, -pytyt ja niiden kaltaiset päällykset; puiset kaapeli- ja johdinkelat; kuormalavat, laatikkokuormalavat ja muut puiset lastauslavat; puiset kuormauslavojen lavakaulukset"*.

— Jos edellä mainittuja tavaroita saatetaan markkinoille tai viedään itsenäisinä tuotteina, ne *kuuluvat* asetuksen soveltamisalaan ja niihin sovelletaan metsäkatoasetuksessa säädettyjä velvoitteita.

— HS-koodiin 4415 luokitellut tavarat, joita käytetään *yksinomaan* pakkausmateriaalina tai pakkauspäällyksinä toisen tuotteen "tukemisessa, suojaamisessa tai kantamisessa", *eivät kuulu* asetuksen soveltamisalaan.

Samat pakkausmateriaaleihin sovellettavat säännöt koskevat myös HS-koodeja 4401, 4405, 4416.

Näissä tuoteluokissa erotetaan lisäksi toisistaan kertakäyttöiset pakkausmateriaalit ja pakkauspäällykset sekä pakkausmateriaalit ja pakkauspäällykset, jotka selvästi soveltuvat toistuvaan käyttöön:

— Kertakäyttöiset pakkausmateriaalit ja pakkauspäällykset, joita käytetään yksinomaan toisen markkinoilla saataville asetettavan tai vietävän tuotteen tukemiseen, suojaamiseen tai kantamiseen ja jotka esitetään kyseisen tuotteen kanssa, eivät kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, kun niitä käytetään kyseiseen tarkoitukseen.

— Pakkausmateriaalit ja pakkauspäällykset, jotka soveltuvat selvästi toistuvaan käyttöön ja joita käytetään yksinomaan toisen markkinoilla saataville asetettavan tai vietävän tuotteen tukemiseen, suojaamiseen tai kantamiseen ja jotka esitetään kyseisen tuotteen kanssa, eivät kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan siitä hetkestä alkaen, kun niitä käytetään tällaiseen tarkoitukseen, eikä sen jälkeen. Esimerkiksi kuormalavat eivät kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, jos ne asetetaan uudelleen saataville markkinoilla tai viedään sen jälkeen, kun niitä on käytetty toisen tuotteen tukemiseen, suojaamiseen tai kantamiseen.

([15]) Neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1987, tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista (EYVL L 256, 7.9.1987, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1987/2658/oj).

Lisäksi on eroteltava pakkaukset, joiden katsotaan antavan tuotteelle sen ”olennaisen luonteen”, ja pakkaukset, jotka on muotoiltu ja sovitettu tiettyä tuotetta varten mutta jotka eivät ole kiinteä osa itse tuotetta. Asetuksessa (ETY) N:o 2658/87 vahvistetun yhdistetyn nimikkeistön 5 yleisessä tulkintasäännössä ([16]) selvennetään näitä eroja, ja esimerkkejä tulkinnasta annetaan jäljempänä. Säilytysesineille, joilla on ”olennainen luonne”, annetaan oma HS-koodinsa, ja ne luokitellaan erikseen niiden sisältämästä tuotteesta, jolloin ne kuuluvat asetuksen soveltamisalaan. Pitkäaikaiskäyttöön soveltuvat, tiettyä tavaraa varten erityisesti muotoillut tai sovitetut säilytysesineet luokitellaan samaan HS-koodiin kuin kyseiset tavarat, jos ne esitetään tullille niiden tavaroiden kanssa, joita varten ne on tarkoitettu ja jos ne tavallisesti myydään näiden tavaroiden kanssa, joten ne eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan (5 yleisen tulkintasäännön a alakohta). Tavalliset pakkaukset, kuten tavaroita sisältävät pakkauspäällykset ja pakkausaineet ([7]), luokitellaan samaan nimikkeeseen kuin nämä tavarat, jos niitä tavallisesti käytetään tällaisten tavaroiden pakkaamiseen, minkä seurauksena ne eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan (5 yleisen tulkintasäännön b alakohta). Paperia tai muita kääremateriaaleja olisi pidettävä kiinteänä osana tuotetta, jos niiden tarkoituksena on tuotteen suojaaminen, kantaminen tai kuljettaminen.

Todennäköisesti tällä tarkemmalla erittelyllä on kuitenkin merkitystä vain pienelle osalle asetuksen soveltamisalaan kuuluvista tavaroista.

Yhteenvetona voidaan todeta, että asetusta sovelletaan seuraaviin:

— Pakkausmateriaali tai pakkauspäällykset, jotka saatetaan markkinoille, asetetaan saataville markkinoilla tai viedään itsenäisinä tuotteina

— Pakkaukset, jotka antavat tuotteelle sen olennaisen luonteen.

Asetusta ei sovelleta seuraaviin:

— Kertakäyttöiset pakkausmateriaalit ja pakkauspäällykset, jotka esitetään tavaroiden kanssa ja joita käytetään yksinomaan toisen tuotteen tukemiseen, suojaamiseen tai kantamiseen

— Selvästi toistuvaan käyttöön soveltuvat pakkausmateriaalit ja pakkauspäällykset, jotka esitetään tavaroiden kanssa ja joita käytetään yksinomaan toisen tuotteen tukemiseen, suojaamiseen tai kantamiseen, siitä hetkestä alkaen, kun niitä käytetään tällaiseen tarkoitukseen, ja sen jälkeen.

b) **Selvennys – jäte ja talteen otetut ja kierrätetyt tuotteet**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, johdanto-osan 40 kappale; Metsäkatoasetuksen liite I; direktiivi 2008/98/EY, 3 artiklan 1 alakohta

Toimijat, toimitusketjussa alempana sijaitsevat toimijat ja kauppaa käyvät voivat taloudellisen toimintansa yhteydessä käsitellä käytettyjä tuotteita, joiden elinkaari on päättynyt ja jotka muutoin käsiteltäisiin jätteenä. Jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka haltija poistaa käytöstä, aikoo poistaa käytöstä tai on velvollinen poistamaan käytöstä (direktiivin 2008/98/EY 3 artiklan 1 alakohta). Tällaiset tuotteet eivät kuulu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan. Tämä tarkoittaa, että tällaiset toimijat toimitusketjussa alempana sijaitsevat toimijat ja kauppaa käyvät on vapautettu metsäkatoasetuksen velvoitteista näissä tapauksissa.

Vapautusta sovelletaan tavaroihin, jotka on tuotettu kokonaan materiaalista, jonka elinkaari on päättynyt ja joka olisi muutoin poistettu käytöstä jätteenä (esim. puretuista rakennuksista saatu puutavara tai kahvinkuorista valmistetut tavarat).

Tämä poikkeus **ei koske** sivutuotteita valmistusprosessista, jossa käytetään materiaalia, joka ei ole jätettä siinä mielessä, että se olisi aine tai esine, jonka haltija poistaa käytöstä, aikoo poistaa käytöstä tai on velvollinen poistamaan käytöstä.

Seuraavat kysymykset ja vastaukset selventävät säännön soveltamista käytännössä:

Kysymys 1: Kuuluvatko sahauksen sivutuotteena syntyvä hake ja sahanpuru asetuksen soveltamisalaan?

Kyllä, ne luokitellaan HS-koodiin 4401, johon sovelletaan metsäkatoasetusta. Tämä johtuu siitä, että haketta ja sahanpurua voidaan käyttää polttopuuna, minkä vuoksi niiden elinkaari ei ole päättynyt. Poikkeus olisi hake tai sahanpuru, jota käytetään yksinomaan pakkausmateriaalina toisen tuotteen tukemiseen, suojaamiseen tai kantamiseen.

([16]) Selittävät huomautukset Euroopan unionin yhdistettyyn nimikkeistöön (EUVL C 119, 29.3.2019, s. 1).

Kysymys 2: Kuuluvatko puretusta talosta talteen otetusta puutavarasta valmistetut kalusteet asetuksen soveltamisalaan?

Ei, nämä tuotteet eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan, jos ne on valmistettu kokonaan materiaalista, jonka elinkaari on päättynyt ja joka olisi muutoin poistettu käytöstä jätteenä. Jos tuotteet kuitenkin sisältävät pienenkin määrän kierrättämätöntä materiaalia, niiden kyseinen osa kuuluu asetuksen soveltamisalaan.

Kysymys 3: Kuuluvatko kierrätetystä tai talteen otetusta materiaalista valmistetut tuotteet asetuksen soveltamisalaan?

Ei, nämä tuotteet eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan, jos ne on valmistettu kokonaan kierrätysmateriaalista. Jos asianomaiset tuotteet kuitenkin sisältävät pienenkin osuuden materiaalia, joka ei ole kierrätettyä tai talteen otettua, kyseinen osuus kuuluu asetuksen soveltamisalaan. Tämä koskee esimerkiksi ensiömassan käyttöä paperintuotannossa ja kuormalavojen korjaamiseen käytettävää puutavaraa.

Kysymys 4: Kuuluvatko tyhjistä hedelmätertuista tai palmunytimien kuorista valmistetut polttoainepelletit asetuksen soveltamisalaan?

Kyllä, kun tyhjät hedelmätertut ja palmunytimien kuoret, myös pellettien muodossa, luokitellaan palmuöljyn valmistusprosessin kiinteiksi sivutuotteiksi, niistä valmistetut polttoainepelletit luokitellaan HS-koodiin 2306 60, joka sisältyy metsäkatoasetuksen liitteeseen I. Polttoainepelletit eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan, jos ne on valmistettu kokonaan jätteeksi luokitelluista materiaaleista.

Kysymys 5: Kuuluvatko käytetyt kahvinporot, joita käytetään kosmetiikkatuotteisiin tai lannoitteena, asetuksen soveltamisalaan?

Ei, jos kahvinporot ovat esimerkiksi kahvilasta peräisin olevaa jätettä, joka olisi muutoin poistettu käytöstä.

Kysymys 6: Sovelletaanko asetusta pinnoitettujen renkaiden runkoihin?

Käytetyt renkaiden rungot, joita tavallisesti käytetään renkaiden pinnoitukseen, eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan, kun taas pinnoitetut renkaat kuuluvat asetuksen soveltamisalaan ainoastaan runkoihin kiinnitetyn uuden kumipinnan osalta.

Kysymys 7: Kuuluvatko asianomaiset tuotteet metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, jos ne on tuotettu muista kuin asianomaisista hyödykkeistä?

Asetusta ei sovelleta tuotteisiin, jotka on valmistettu muista kuin asianomaisista hyödykkeistä, vaikka kyseisillä tuotteilla olisi sama yhdistetty nimikkeistö kuin asianomaisista hyödykkeistä valmistetuilla asianomaisilla tuotteilla. Asetusta sovelletaan ainoastaan asianomaisista hyödykkeistä valmistettuihin asianomaisiin tuotteisiin.

Esimerkkitapauksia:

i) *Bos*-suvun ja sen *Bos-*, *Bibos-*, *Novibos-* ja *Poephagus*-alasukujen nautaeläimet, jotka kuuluvat HS-alanimikkeisiin 0102 21 ja 0102 29, kuuluvat metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, mutta puhveli (*Syncerus*-suku), biisoni (*Bison*-suku) ja muut elävät nautaeläimet eivät kuulu siihen;

ii) *Elaeis*-suvun öljypalmulajeista (esim. *Elaeis guineensis*) saatava palmuöljy kuuluu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, mutta *Attalea*-suvun lajeista (esim. *Attalea speciosa*) saatava babassuöljy ja muista palmulajeista saatavat kasviöljyt eivät kuulu siihen;

iii) *Hevea brasiliensis* -kasvista saatava kumi kuuluu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, mutta balata, guttaperkka, guayulekumi, chiclekumi ja niiden kaltaiset luonnosta saadut kumit tai synteettiset kumituotteet eivät kuulu siihen;

iv) Puutuotteet kuuluvat metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, mutta rottingista, bambusta ja muista puumaisista materiaaleista valmistetut tuotteet eivät kuulu siihen.

8. **ASIANMUKAISEN HUOLELLISUUDEN JÄRJESTELMÄN SÄÄNNÖLLINEN YLLÄPITO**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 12 artikla – Asianmukaisen huolellisuuden järjestelmien, raportoinnin ja tietojen kirjaamisen käyttöönotto ja ylläpito

Jotta toimijat, myös alkutuotannon mikro- tai pientoimijat, voivat noudattaa 8 artiklan mukaista asianmukaista huolellisuutta, niiden on otettava käyttöön ja pidettävä ajan tasalla dokumentointi-, analysointi-, todentamis- ja raportointimenettelyistä ja -toimenpiteistä koostuva kehys, jäljempänä ’asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä’. Metsäkatoasetuksen puitteissa asianmukaisen huolellisuuden tavoitteena on saavuttaa vaadittu tulos osoittamalla, että yritysten toiminnassa noudatetaan johdonmukaisia prosesseja. On tärkeää, että 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti **toimijan on tarkasteltava asianmukaisen huolellisuuden järjestelmäänsä uudelleen vähintään kerran vuodessa** sen varmistamiseksi, että vastuussa olevat henkilöt noudattavat heiltä edellytettyjä menettelyjä, että käytössä olevat prosessit ovat tehokkaita ja että vaadittu tulos saavutetaan. Toimijoiden olisi myös päivitettävä asianmukaisen huolellisuuden järjestelmäänsä, jos ne saavat uudelleentarkastelun aikana tai jossakin muussa vaiheessa tietoonsa uusia kehityssuuntauksia, jotka voivat vaikuttaa asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän tavoitteisiin, kuten järjestelmän vaiheiden tai menettelyjen tehokkuuteen ja kattavuuteen. Kaikki asianmukaisen huolellisuuden järjestelmän päivitykset on kirjattava ja päivityksiä koskevat tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan.

Uudelleentarkastelun voi suorittaa joku toimijan organisaatioon kuuluva henkilö (jonka olisi oltava riippumaton menettelyjen suorittajista) tai ulkopuolinen elin. Siinä olisi tunnistettava mahdolliset heikkoudet ja puutteet, ja toimijan johdon olisi asetettava määräajat niiden korjaamiseksi.

Kun asianmukaisen huolellisuuden järjestelmä koskee asianomaista tuotetta, uudelleentarkastelussa olisi esimerkiksi tarkistettava, onko seuraaviin tarkoituksiin käytössä dokumentoituja menettelyjä:

— vaatimustenmukaisuuden osoittamiseen tarvittavien tietojen, datan ja asiakirjojen kerääminen ja kirjaaminen,

— riskinarviointi, joka koskee riskiä siitä, että asianomainen tuote tai asianomaisen tuotteen osa sisältää asianomaisia tuotteita tai asianomaisia hyödykkeitä, jotka eivät ole metsäkatoa aiheuttamattomia tai joita ei ole tuotettu tuotantomaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti,

— kuvaus ehdotetuista toimista, joita toteutetaan riskitason perusteella.

Uudelleentarkastelussa olisi myös tarkistettava, ymmärtävätkö ja toteuttavatko menettelyjen kunkin vaiheen suorittamisesta vastaavat tahot kunkin vaiheen ja onko valvonta riittävää sen varmistamiseksi, että menettelyt ovat käytännössä tehokkaita (eli niiden avulla tunnistetaan asianomaiset tuotteet, joihin liittyy vähäistä suurempi vaatimustenvastaisuuden riski, ja kyseiset tuotteet suljetaan pois tämän seurauksena). Hyvän käytännön perusteella uudelleentarkastelun vaiheet ja tulokset olisi dokumentoitava todisteena tarkastelun suorittamisesta.

9. **YHDISTELMÄTUOTTEET**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 4 artikla – Toimijoiden velvoitteet; 9 artikla – Tietovaatimukset; 33 artikla – Tietojärjestelmä

Toimijat, toimitusketjussa alempana sijaitsevat toimijat ja kauppaa käyvät voivat olla tekemisissä sellaisten metsäkatoasetuksen liitteessä I lueteltujen asianomaisten tuotteiden kanssa, jotka sisältävät muita asianomaisia tuotteita tai asianomaisia hyödykkeitä tai jotka on osittain valmistettu niistä. Käytännössä näitä kutsutaan joskus ”yhdistelmätuotteiksi”, vaikka tämä ei olekaan metsäkatoasetuksessa käytetty oikeudellinen käsite.

Metsäkatoasetuksessa vahvistetaan säännöt, joilla varmistetaan, että asianomaiset hyödykkeet ja asianomaiset tuotteet, jotka sisältyvät asianomaisiin tuotteisiin tai joista asianomaiset tuotteet on valmistettu, yksilöidään asianmukaisesti, kun toimija noudattaa asianmukaista huolellisuutta 8 artiklan mukaisesti. Tämä vaaditaan sen varmistamiseksi, että kaikki asianomaiset tuotteet ovat asetuksen mukaisia.

Toimijoiden on täytettävä 9 artiklassa luetellut tietovaatimukset osana asianmukaista huolellisuutta, joka koskee asianomaisia tuotteita, joita ne saattavat markkinoille tai vievät markkinoilta. Joissakin tapauksissa voi olla hankalaa yksilöidä asianomaisiin tuotteisiin sisältyvien asianomaisten hyödykkeiden laji, alkuperä ja maantieteelliset sijainnit, erityisesti kun on kyse rekonstruoiduista tuotteista, kuten paperista, kuitulevystä ja lastulevystä, tai pitkälle jalostetuista tuotteista, kuten kaakaota sisältävistä elintarvikevalmisteista, mutta nämä tiedot tarvitaan, jotta tuotteet voidaan saattaa markkinoille tai viedä. Tarkempia tietoja annetaan metsäkatoasetuksen toimitusketjua koskevassa infografiikassa.

Lisäksi kun toimija saattaa unionin markkinoille tai vie asianomaisia tuotteita, jotka sisältävät muita (metsäkatoasetuksen liitteessä I lueteltuja) asianomaisia tuotteita tai jotka on valmistettu muista asianomaisista tuotteista, joihin ei ole vielä sovellettu asianmukaista huolellisuutta, toimijan on sovellettava asianmukaista huolellisuutta asianomaisen tuotteen kyseisiin osiin.

Yhdistelmätuotteet voivat sisältää useita eri hyödykkeistä johdettuja asianomaisia tuotteita. Esimerkiksi suklaalevy [HS 1806] voi sisältää kaakaosta (kaakaojauhe [HS 1805] ja kaakaovoi [HS 1804]) ja öljypalmusta (palmuöljy [HS 1511]) johdettuja tuotteita. Tällaisissa tapauksissa toimijan, joka saattaa tuotteen EU:n markkinoille tai vie sitä EU:sta, on noudatettava asianmukaista huolellisuutta ainoastaan sellaisten asianomaisten tuotteiden osalta, jotka luetellaan metsäkato-asetuksen liitteessä I asianomaiseksi katsotun hyödykkeen kohdalla. Esimerkiksi suklaalevyyn [HS 1806] liittyvä asianomainen hyödyke on kaakao. Tämä tarkoittaa, että asianmukaista huolellisuutta koskeva velvoite ja tietovaatimukset koskevat ainoastaan asianomaisia tuotteita, jotka on lueteltu liitteen I taulukon oikeassa sarakkeessa sen asianomaisen hyödykkeen kohdalla, jota suklaalevy sisältää tai jota on käytetty sen valmistuksessa, eli tässä tapauksessa hyödykkeen ”kaakao” kohdalla lueteltuja kaakaojauhetta ja kaakaovoita.

Tietovaatimukset

Toimijoiden on osana 8 artiklan mukaista asianmukaista huolellisuutta ja 9 artiklassa säädettyjen tietovaatimusten mukaisesti ilmoitettava asianomaisten tuotteidensa kuvauksessa asianomaiset hyödykkeet tai asianomaiset tuotteet, joita niiden asianomaiset tuotteet sisältävät tai joita käytetään kyseisten tuotteiden valmistuksessa.

Tämä tarkoittaa, että toimijoiden on kerättävä tietoja asianomaisen hyödykkeen esiintymisestä asianomaisissa tuotteissa, joita ne saattavat markkinoille tai vievät. Tällaisia tietoja ovat muun muassa niiden maa-alueiden maantieteellistä sijaintia koskevat tiedot, joilla asianomaisiin tuotteisiin sisältyvä tai niiden valmistuksessa käytetty asianomainen hyödyke on tuotettu, tai alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden tapauksessa mahdollisesti tällaisten maa-alueiden tai tilojen maantieteellistä sijaintia vastaava postiosoite, sekä muut 9 artiklan 1 kohdassa luetellut tiedot. Asetuksen 9 artiklan mukaan toimijoiden esitettävä seuraavat tiedot täyttääkseen maantieteellisen sijainnin määrittämistä koskevat vaatimukset:

— kaikkien niiden maa-alueiden maantieteellinen sijainti (tai alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden tapauksessa mahdollisesti postiosoite), joilla asianomainen hyödyke, jota asianomaiset tuoteteet sisältävät tai jota on käytetty niiden valmistuksessa, on tuotettu *sekä*

— tuotantopäivä tai -ajanjakso.

Jos asianomainen tuote sisältää tai sen valmistuksessa on käytetty asianomaista hyödykettä, jota on tuotettu useilla eri maa-alueilla, kaikkien näiden maa-alueiden maantieteellinen sijainti, tai alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden tapauksessa mahdollisesti postiosoite, on ilmoitettava. Niiden asianomaisten tuotteiden osalta, jotka sisältävät nautaeläintä tai jotka on valmistettu nautaeläimiä käyttäen, maantieteellisen sijainnin, tai alkutuotannon mikro- tai pientoimijoiden tapauksessa mahdollisesti postiosoitteen, ilmoittamista koskeva vaatimus tarkoittaa 2 artiklan 29 alakohdan mukaisesti kaikkia kiinteistöjä tai rakennelmia, jotka liittyvät karjan kasvatukseen, mukaan lukien eläinten syntymäpaikka sekä mahdollisesti tilat, joilla niitä on pidetty teurastukseen asti. Kun kyseessä on ulkotiloissa tapahtuva tuotanto, tarkoitetaan mitä tahansa ympäristöä tai paikkaa, jossa karjaa pidetään väliaikaisesti tai pysyvästi.

Jos asianomaiseen tuotteeseen, joka on ”yhdistelmätuote”, sisältyy yhtäkin asianomaista tuotetta, jonka tuotantoon käytetyllä maa-alueella esiintyy metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä, kyseistä yhdistelmätuotetta ei saa saattaa markkinoille, asettaa saataville markkinoilla tai viedä (9 artiklan 1 kohdan d alakohta).

Lisäksi 9 artiklan nojalla on ilmoitettava kaikkien käytettyjen lajien yleiskielinen nimi ja täydellinen tieteellinen nimi kaikkien sellaisten asianomaisten tuotteiden yhteydessä, jotka sisältävät puuta tai jotka on valmistettu käyttäen puuta. Tämä säännös koskee kaikkia asianomaisia tuotteita, jotka on lueteltu liitteessä I hyödykkeen ”puu” kohdalla. Joissakin tapauksissa voi olla hankalaa yksilöidä kaikki kussakin asianomaisessa komponentissa käytetyt lajit, kun on kyse pitkälle jalostetuista yhdistelmätuotteista, kuten lastulevyistä tai paperista. Tästä huolimatta jos esimerkiksi tuotteen valmistuksessa käytetyn puun laji vaihtelee, toimijan on toimitettava luettelo kaikista puulajeista, joita on voitu käyttää kyseisen puutuotteen valmistukseen. Lajit olisi lueteltava kansainvälisesti hyväksytyn puutavaraa koskevan nimikkeistön mukaisesti (esim. DIN EN 13556, ”Nomenclature of timbers used in Europe”, julkaistu 1.10.2003).

10. **SERTIFIOINNIN JA KOLMANNEN OSAPUOLEN TODENTAMISJÄRJESTELMIEN ROOLI RISKINARVIOINNISSA JA RISKIEN VÄHENTÄMISESSÄ**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, johdanto-osan 52 kappale; 10 artiklan 2 kohdan n alakohta – Riskinarviointi

Sertifiointijärjestelmiä ja kolmannen osapuolen todentamia järjestelmiä käytetään usein siksi, että asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet täyttäisivät asiakkaiden erityiset vaatimukset. Järjestelmään voi sisältyä standardi, jossa esitetään periaatteet, kriteerit ja indikaattorit sekä kerrotaan, mitä käytäntöjä sertifioitujen hyödykkeiden tuotannossa on noudatettava, standardin mukaisuuden tarkastamista ja sertifikaattien myöntämistä koskevat vaatimukset sekä erillinen alkuperäketjun jäljitettävyyttä koskeva sertifiointi, jolla annetaan koko toimitusketjun kattava varmuus siitä, että tuote sisältää vain (tai joissakin tapauksissa tietyn prosenttiosuuden) yksilöityjen ja sertifioitujen tai kolmannen osapuolen todentamien tuottajien tuottamia sertifioituja tai kolmannen osapuolen todentamia materiaaleja.

Metsäkatoasetuksessa myönnetään, että sertifiointijärjestelmät ja muut kolmannen osapuolen todentamat järjestelmät voivat antaa hyödyllistä tietoa asetuksen noudattamisesta 10 artiklan mukaisen riskinarvioinnin yhteydessä tarjoamalla todisteita siitä, että tuotteet ovat laillisia ja metsäkatoa aiheuttamattomia. Edellytyksenä on, että kyseiset tiedot täyttävät 9 artiklassa säädetyt vaatimukset, kuten 10 artiklan 2 kohdan n alakohdassa säädetään.

Sertifiointeja ja kolmannen osapuolen todentamia järjestelmiä hallinnoi organisaatio, joka ei osallistu asianomaisen hyödykkeen tuotantoon tai toimitusketjuun. Lisäksi joitakin näistä järjestelmistä käytetään usein varmistamaan, että tiettyjä standardeja tai sääntöjä noudatetaan, vaikkei kyseistä tuotetta varsinaisesti sertifioitaisi.

Nämä ohjeet on suunnattu ensisijaisesti sidosryhmille, jotka harkitsevat sertifiointijärjestelmien tai kolmannen osapuolen todentamien järjestelmien käyttöä niistä saatavan mahdollisen lisäarvon vuoksi, koska ne tarjoavat esimerkiksi maantieteellisiä koordinaatteja koskevia täydentäviä tietoja. Ne myös tukevat toimijoiden asianmukaisen huolellisuuden puitteissa tekemää riskinarviointia siitä, ovatko asianomaiset tuotteet laillisia ja metsäkatoa aiheuttamattomia. Metsäkatoasetuksessa ei velvoiteta 1) toimijoita käyttämään tällaisia järjestelmiä, 2) tuottajia liittymään niihin tai 3) tuottajamaita kehittämään tällaisia järjestelmiä. Kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmien käyttö ei ole lakisääteinen vaatimus vaan toimijan vapaaehtoinen päätös. Jos toimijat päättävät käyttää tällaisia järjestelmiä, näiden ohjeiden tarkoituksena on auttaa niitä arvioimaan, missä määrin järjestelmät voivat tarjota tukea metsäkatoasetuksen vaatimusten täyttämiseen.

Sertifiointijärjestelmät ja kolmannen osapuolen todentamat järjestelmät voivat edistää merkittävällä tavalla kestäviä maa- ja metsätalouskäytäntöjä ja vastuullista materiaalien hankintaa lisäämällä toimitusketjujen avoimuutta ja helpottamalla vaatimusten noudattamista. Huomattakoon, että omaan ilmoitukseen perustuvat järjestelmät, joissa ei käytetä kolmannen osapuolen vahvistusmenettelyjä, eivät kuulu näiden ohjeiden soveltamisalaan ja että ne ovat lähtökohtaisesti vähemmän luotettavia riippumattomuuden ja puolueettomuuden puutteen vuoksi.

Ohjeet koskevat myös kansallisia toimivaltaisia viranomaisia, sillä niissä korostetaan, että vaikka tällaisia järjestelmiä voidaan käyttää 10 artiklan mukaisessa riskinarviointimenettelyssä, niillä ei voi korvata toimijan vastuuta 8 artiklassa tarkoitetusta asianmukaisesta huolellisuudesta. Tämä tarkoittaa, että tällaisten järjestelmien käyttö ei merkitse ”vihreää kaistaa” toimijalle, sillä tämän on edelleen noudatettava asianmukaista huolellisuutta ja tätä pidetään vastuullisena, jos metsäkatoasetuksen asianmukaista huolellisuutta koskevia vaatimuksia ei ole noudatettu.

Järjestelmien laajuus, tavoitteet, rakenne ja toimintatavat vaihtelevat suuresti. Tärkeä ero on siinä, perustuvatko ne 1) kolmannen osapuolen vahvistusmenettelyyn, jolloin ne luetaan sertifiointijärjestelmien ja kolmannen osapuolen todentamien järjestelmien joukkoon, vai 2) omaan ilmoitukseen. Viimeksi mainitut eivät kuulu näiden ohjeiden soveltamisalaan, ja ne ovat lähtökohtaisesti vähemmän luotettavia riippumattomuuden ja puolueettomuuden puutteen vuoksi.

a) **Sertifioinnin ja kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmien rooli**

Kun toimija harkitsee, käyttääkö se sertifiointijärjestelmästä tai kolmannen osapuolen todentamasta järjestelmästä saatuja tietoja 10 artiklan mukaisessa riskinarviointimenettelyssä täydentävänä todisteena siitä, että tuote on laillinen ja metsäkatoa aiheuttamaton, tämän olisi ensin selvitettävä, vastaavatko järjestelmän standardit metsäkatoasetuksen säännöksiä. Tässä yhteydessä on huomattava, että toimijat voivat myös käyttää kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmiä tai sertifiointijärjestelmiä pelkästään tiettyjen asetuksen vaatimusten noudattamiseen.

Sertifiointijärjestelmissä ja kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmissä edellytetään yleensä, että kolmantena osapuolena olevat organisaatiot pystyvät osoittamaan pätevyytensä arviointien suorittamiseen käymällä läpi akkreditointiprosessin, jossa määritellään standardit tarkastajien osaamiselle ja järjestelmille, joita sertifiointiorganisaatioiden on noudatettava. Sertifioiduissa tai todennetuissa tuotteissa on yleensä tästä kertova merkintä, jossa ilmoitetaan sertifiointi- tai todentamisorganisaation nimi ja tyyppi sekä tarkastusprosessia koskevat vaatimukset. Järjestelmässä voidaan myös edellyttää, että kumppanit sisällyttävät nämä tiedot lähetyksen mukana toimitettuihin virallisiin asiakirjoihin. Tällaiset organisaatiot voivat yleensä antaa tietoa sertifioinnin kattavuudesta ja siitä, miten sitä on sovellettu asianomaisten tuotteiden tuotantomaassa, mukaan lukien yksityiskohtaiset tiedot paikalla tehtävien tarkastusten luonteesta ja tiheydestä.

Sertifiointijärjestelmiä ja kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmiä voidaan arvioida kolmen keskeisen osa-alueen perusteella: 1) asiaankuuluvat standardit, eli järjestelmää noudattavia yrityksiä koskevat toimintavaatimukset, soveltamisala, menettelyt ja periaatteet, 2) järjestelmän toimeenpano, eli missä määrin standardeja pannaan täytäntöön käytännössä esimerkiksi ottamalla käyttöön tarvittavia toimenpiteitä tai tekemällä tarkastuksia vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi, sekä 3) hallinnointi / järjestelmien uskottavuuden arviointi esimerkiksi avoimuuden, laadunvarmistuksen tai valvonnan osalta. Toimijoiden olisi arvioitava näitä tietoja uudelleen säännöllisesti, erityisesti suhteessa metsäkatoasetuksen vaatimuksiin.

Toimijoiden olisi tarkasteltava seuraavia sertifiointijärjestelmien tai kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmien ominaisuuksia, jotka liittyvät asiaankuuluviin standardeihin (osa-alue 1), siltä osin kuin tällä on merkitystä sertifiointijärjestelmän tai kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmän toimittamien tietojen kannalta:

— sertifioinnin tai kolmannen osapuolen todentamisen pätevyys, aitous ja soveltamisalan asianmukaisuus (esim. kattaako se metsäkatoasetuksen piiriin kuuluvat asianomaiset hyödykkeet ja tuotteet),

— asiaankuuluvien lakisääteisten vaatimusten sisällyttäminen järjestelmään ja niiden noudattaminen, esimerkiksi yhdenmukaisuus ”metsäkatoa aiheuttamattoman” määritelmän ja aikarajan 31. joulukuuta 2020 kanssa, kuten metsäkatoasetuksen 2 ja 3 artiklassa säädetään,

— asianomaisen tuotteen laillisuutta ja metsäkatoa aiheuttamattomuutta koskevien vaatimusten noudattamatta jättämisen riskin arviointi,

— asianomaisten tuotteiden jäljitettävyys, myös maantieteellisen sijainnin määrittämisen avulla takaisin maa-alueelle,

— mahdollisuus sekoittaa alkuperältään tunnettuja ja tuntemattomia materiaaleja alkuperäketjumallin puitteissa (mikä ei ole hyväksyttävää metsäkatoasetuksen puitteissa) ([17]). Asianomainen tuote, jolla on alkuperäketjun sertifiointi, voi sisältää myös eri lähteistä peräisin olevaa sertifioitua ja sertifioimatonta materiaalia, jonka osalta on hankittava tiedot siitä, onko sertifioimattomalle osalle tehty tarkastuksia ja antavatko kyseiset tarkastukset riittävät todisteet metsäkatoasetuksen vaatimusten noudattamisesta. Asianmukaista huolellisuutta koskeva menettely on näin ollen suoritettava koko asianomaisen tuotteen osalta,

— mahdollisuus käyttää massatasetta, jos vaatimustenmukaisia tuotteita sekoitetaan alkuperältään tuntemattomiin tuotteisiin (mikä ei ole hyväksyttävää metsäkatoasetuksen puitteissa) ([18]),

— järjestelmän kyky tarjota vaaditut tiedot ja todisteet, jotka ovat ”riittävän päteviä ja todennettavissa olevia”, kuten 9 artiklassa säädetään.

Järjestelmän toimeenpanon (osa-alue 2) osalta toimijoiden olisi kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

— järjestelmän hallinnointia koskevien tietojen saatavuus, sidosryhmien osallistuminen järjestelmään ja tarkastusten yhteenvedot,

([17]) Joissakin järjestelmissä sertifiointi sallitaan, kun tietty (yleensä merkinnöissä ilmoitettu) prosenttiosuus asianomaisesta tuotteesta täyttää sertifiointistandardin kokonaan. Tällaisissa tapauksissa on tärkeää, että toimija hankkii tiedot siitä, onko sertifioimattomalle osalle tehty tarkastuksia ja tarjoavatko ne riittävät todisteet siitä, että myös sertifioimaton osa täyttää asetuksen vaatimukset maantieteellisen sijainnin määrittämisen ja metsäkadon aiheuttamattomuuden osalta.

([18]) Joissakin järjestelmissä sertifiointi sallitaan, kun käytetään massataseeseen perustuvia alkuperäketjuja. Tällaiset sekalaatuiset tuotteet eivät kuitenkaan ole metsäkatoasetuksen mukaisia. Metsäkatoasetuksessa sallitaan ainoastaan tuotteet, jotka ovat täysin edellä esitettyjen vaatimusten mukaisia, kun taas sekalaatuisia tuotteita, jotka perustuvat tiettyihin prosenttiosuuksiin tai massataseeseen perustuviin alkuperäketjuihin, ei hyväksytä.

— maksuton ja julkisesti saatavilla oleva tietokanta sertifioiduista tahoista, sertifiointien kattavuudesta ja voimassaolosta, sertifiointien voimassaolon keskeyttämis- tai päättymisajankohdista ja sertifiointeihin liittyvistä tarkastuskertomuksista,

— avoimet säännölliset, satunnaiset ja riippumattomat tarkastukset (myös auditoinnit) sen varmistamiseksi, että sertifiointijärjestelmä tai kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmä on sen omien standardien, sääntöjen ja menettelyjen mukainen,

— sertifioitujen materiaalien määrän ja alkuperän valvonta koko toimitusketjun aikana, mukaan lukien esimerkiksi anatomisten, kemiallisten tai DNA-analyysien käyttö tuotteen tai toimitusketjun jäljitettävyyttä koskevien tietojen todentamiseksi,

— tehokas valvonta määrien varmistamiseksi toimitusketjun kaikissa vaiheissa ([19]),

— samankaltaisten leimojen/väittämien käyttö viitattaessa erityyppisiin järjestelmiin,

— aiemmat perustellut raportit sertifiointijärjestelmän tai kolmannen osapuolen todentaman järjestelmän mahdollisista puutteista tai ongelmista maissa, joista asianomaiset hyödykkeet tai tuotteet ovat peräisin,

— aiemmat perustellut raportit tietystä tuottajasta tai kauppaa käyvästä, joka käyttää kyseistä sertifiointijärjestelmää tai kolmannen osapuolen todentamaa järjestelmää.

Järjestelmien hallinnoinnin (osa-alue 3) osalta toimijoiden olisi kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

— mahdolliset eturistiriidat,

— petosten ja korruption valvonnan laajuus ja havainnot,

— sertifiointijärjestelmän tai kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmän yhdenmukaisuus kansainvälisten tai eurooppalaisten standardien (esim. aihetta koskevien ISO-oppaiden) kanssa,

— seuraukset ja seuraamukset rikkomistapauksissa sekä korjaavat toimet, myös sertifioinnin voimassaolon keskeyttäminen kunnes korjaavat toimenpiteet on toteutettu, sekä se, miten nopeasti tuotteiden sertifioinnin myöntämisoikeus voidaan peruuttaa ja palauttaa,

— mahdolliset säännökset, jotka koskevat sidosryhmien osallistumista ja joilla mahdollistetaan (tarvittaessa) pienviljelijöiden osallistuminen järjestelmään ja edistetään sitä,

— tiedot sellaisten kolmantena osapuolena olevien organisaatioiden riippumattomuudesta, jotka on akkreditoitu tarjoamaan asiaankuuluvia sertifiointi- tai todentamispalveluja. Järjestelmän, järjestelmään kytköksissä olevien tarkastajien tai järjestelmän varmennusmenettelyjä varten palkkaamien ulkopuolisten tarkastajien antamia vakuutuksia tai lausumia ei pitäisi hyväksyä sellaisenaan eikä niitä pitäisi pitää ratkaisevina todisteina. Muiden asiaankuuluvien sidosryhmien, kuten järjestelmän osallistujien, ammattiliittojen, työntekijä- ja pienviljelijäyhdistysten, kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen sekä kolmansien osapuolten tarkastus- ja varmennusorganisaatioiden, näkemykset olisi otettava huomioon, jos sellaisia on kohtuullisesti saatavilla.

b) **Taustatiedot**

Sertifiointijärjestelmät ja kolmannen osapuolen todentamat järjestelmät ovat joko julkisia tai yksityisiä riippuen niiden hallintomallista ja siitä, ovatko ne valtion ylläpitämiä vai eivät. Ne voivat olla pakollisia tai vapaaehtoisia riippuen siitä, ovatko ne oikeudellisesti sitovia. Toimija käyttää yksityisiä järjestelmiä vapaaehtoisesti, kun taas julkiset järjestelmät ovat usein (mutta eivät välttämättä) pakollisia ja niiden maiden perustamia, joista tuotteet hankitaan. Sekä julkisilla ja yksityisillä sertifiointijärjestelmillä että kolmannen osapuolen todentamisjärjestelmällä pyritään tunnustamaan hyvät ympäristöä koskevat standardit sertifioinnin avulla, ja tästä syystä monet niistä ovat edistäneet merkittävästi maataloustuotannon kestävyyden parantumista maailmanlaajuisesti.

([19]) Alkuperäketjun jäljitettävyyttä koskevaa sertifiointia voidaan käyttää todisteena siitä, ettei toimitusketjuun pääse tuntemattomia tai ei-sallittuja hyödykkeitä. Tällaiset sertifioinnit perustuvat yleensä sen varmistamiseen, että toimitusketjuun pääsee ”kriittisissä valvontapisteissä” ainoastaan sallittuja hyödykkeitä ja tuotteita ja että tuote voidaan jäljittää sen aiempaan haltijaan (jolla on myös oltava alkuperäketjun jäljitettävyyttä koskeva sertifiointi) alkuperäisen lähtöpaikan sijaan. Tuote, jolla on alkuperäketjun jäljitettävyyttä koskeva sertifiointi, voi sisältää eri lähteistä peräisin olevaa sertifioitua ja muuta sallittua materiaalia. Alkuperäketjun jäljitettävyyttä koskevaa sertifiointia käytettäessä toimijan olisi varmistettava, että kaikki materiaalit ovat metsäkatoasetuksen vaatimusten mukaisia ja että valvonta on riittävää vaatimustenvastaisten materiaalien poissulkemiseksi.

Tästä huolimatta metsäkatoasetuksen antamista edeltäneessä vaikutustenarvioinnissa, jonka pohjana käytettiin muita asiaa koskevia tutkimuksia, havaittiin myös useita tällaisiin järjestelmiin liittyviä huolenaiheita, kuten se, että järjestelmien avoimuus vaihtelee ja että eri järjestelmät noudattavat erilaisia sääntöjä, menettelyjä ja laadunvarmistusjärjestelmiä, sekä seurantaan, julkistamiseen ja täytäntöönpanon valvontaan liittyviä ongelmia. Alkuperäketjuihin perustuvien järjestelmien tehokkuudesta ja eheydestä sekä niiden alttiudesta petoksille on myös tuotu esiin huolia sinä aikana, kun ne ovat olleet käytössä. Lisäksi riippumattomien tarkastusten puute on tiettyjen yksityisten järjestelmien heikkous. Komission teettämässä tutkimuksessa metsäalan ja puuperäisten tuotteiden sertifiointi- ja todentamisjärjestelmistä esitettiin vastaavanlaisia havaintoja, joissa viitattiin avoimuuden puutteeseen ja riskiin tietojen osittaisuudesta tai jopa harhaanjohtavuudesta ([20]).

Pakolliset julkiset todentamisjärjestelmät, joihin sisältyy sitovia toimenpiteitä, voivat sisältää tiukkoja vaatimuksia sekä kattavuuden että täytäntöönpanon osalta. On olennaista, että ne kattavat kaikki talouden toimijat tietyssä maassa (ja sekä markkinoille saattamisen että viennin), jotta vältetään porsaanreiät ja vuodot, joita saattaa aiheutua järjestelmään kuulumattomien talouden toimijoiden olemassaolosta. Niiden avulla voidaan myös varmistaa pienviljelijöiden parempi integrointi, jos ne tarjoavat tarvittavaa tukea usein merkittävinä pidettyjen kustannuksiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi, sillä pk-yritykset ovat sertifiointia hankittaessa epäedullisemmassa asemassa verrattuna suurempiin toimijoihin, jotka hyötyvät mittakaavaeduista.

Sekä yksityisten että julkisten järjestelmien luotettavuuden ja relevanssin kannalta on tärkeää, että niiden käyttämien standardien olisi kaikilta soveltuvilta osiltaan oltava metsäkatoasetuksen mukaisia (joko samalla tasolla tai tiukempia), erityisesti kun on kyse ”metsäkatoa aiheuttamattoman” määritelmästä, maantieteellisen sijainnin määrittämistä koskevista vaatimuksista sekä avoimuudesta ja tuotannon laillisuudesta.

Tässä yhteydessä on tärkeää huomata, että kaikkiin järjestelmiin ei sisälly standardeja ja arviointeja asianomaisen hyödykkeen tuotannon laillisuudesta, joten voi olla aiheellista tarkistaa, mitä laillisuusvaatimuksia järjestelmiin sisältyy. Tämä koskee sekä niiden kattamaa lainsäädäntöä että vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettyjä kriteerejä tai indikaattoreita. Järjestelmillä voi esimerkiksi olla eri määritelmiä siitä, mitä pidetään merkityksellisenä ”lainsäädäntönä” tai ”laillisena” tuotantomaassa, tai eri indikaattoreita, jotka on otettava huomioon arvioitaessa laittomuuden riskiä.

Järjestelmien täytäntöönpanoon, noudattamisen valvontaan ja uskottavuuteen vaikuttavat myös sisäinen päätöksenteko ja hallinnointi, mukaan lukien sellaisten toimitusketjun toimijoiden suora osallistuminen, jotka hakevat sertifiointia ja joille on myönnetty sellainen tai jotka hankkivat ja käyttävät sertifioituja tuotteita asiakkaiden vaatimusten täyttämiseksi.

Kaupankäynnin ja metsäkatoasetuksen noudattamisen helpottamiseksi aiotaan perustaa sertifiointijärjestelmiä koskeva tietokanta, jossa esitetään avoimesti tietoa olemassa olevien sertifiointijärjestelmien soveltamisalasta. Talouden toimijat voivat käyttää sitä apuna noudattaessaan asianmukaista huolellisuutta, kun ne saattavat tuotteita EU:n markkinoille ja asettavat niitä saataville EU:n markkinoilla, ja vastaavasti toimivaltaiset viranomaiset voivat hyödyntää tietokantaa suorittaessaan asianmukaisia tarkastuksia.

Lisätietoa sertifiointiin ja kolmannen osapuolen suorittamaan todentamiseen liittyvistä seikoista on saatavilla komission vaikutustenarvioinnissa ([21]), EU:n suuntaviivoissa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden vapaaehtoisia sertifiointiohjelmia koskevista parhaista käytännöistä ([22]) sekä metsäalan ja puuperäisten tuotteiden sertifiointi- ja todentamisjärjestelmiä koskevan komission tutkimuksen tuloksissa ([23]).

11. **MAATALOUSKÄYTTÖ**

1. **Johdanto**

Metsäkatoasetuksen 3 artiklan a alakohdassa kielletään asianomaisten hyödykkeiden ja asianomaisten tuotteiden saattaminen unionin markkinoille, asettaminen saataville unionin markkinoilla tai vienti, elleivät ne ole metsäkatoa aiheuttamattomia. Asetuksen 2 artiklan 13 alakohdan a alakohdan mukaan ”metsäkatoa aiheuttamattomalla” tarkoitetaan, että asianomaiset tuotteet sisältävät tai niiden ravintona on käytetty sellaisia asianomaisia hyödykkeitä tai ne on valmistettu käyttäen sellaisia asianomaisia hyödykkeitä, jotka on tuotettu maalla, joka ei ole ollut metsäkadon kohteena 31. joulukuuta 2020 jälkeen ([24]). Asetuksen 2 artiklan 3 alakohdan mukaan ”metsäkadolla” tarkoitetaan metsän muuntamista maatalouskäyttöön riippumatta siitä, onko muutos ihmisen toiminnan aiheuttama vai ei.

([20]) Euroopan komission kertomus: ”Study on Certification and Verification Schemes in the Forest Sector and for Wood-based Products”, EU:n julkaisutoimisto, 2021.
([21]) Euroopan komissio, SWD (2021) 326 final.
([22]) EUVL C 341, 16.12.2010, s. 5.
([23]) Euroopan komission kertomus: ”Study on Certification and Verification Schemes in the Forest Sector and for Wood-based Products”, EU:n julkaisutoimisto, 2021.
([24]) Tässä luvussa ei käsitellä 2 artiklan 13 alakohdan b alakohdassa säädettyä ”metsäkatoa aiheuttamattoman” määritelmän toista osatekijää, jonka mukaan puuta sisältävien tai puusta valmistettujen asianomaisten tuotteiden puun on oltava korjattu aiheuttamatta metsien tilan heikkenemistä, koska tämä luku koskee nimenomaan maatalouskäytön määritelmää.

Metsäkatoasetuksen johdanto-osan 36 kappaleessa esitetään, että ”maatalouskäytön” määritelmän tulkinnan selkeyttämiseksi komission olisi laadittava ohjeet erityisesti niiltä osin kuin on kyse metsän muuntamisesta maaksi, jonka käyttötarkoitus ei ole maatalouskäyttö. Luonnon ennallistamista koskevan asetuksen ([25]) johdanto-osan 31 kappaleessa viitataan myös tällaisiin ohjeisiin.

Tämän luvun päätavoitteet ovat siis seuraavat:

— metsän määritelmän ja metsän määrittelyssä metsäkatoasetuksen mukaisesti käytettyjen teknisten parametrien mittausten selventäminen pinta-alan, puiden keskimääräisen korkeuden ja latvuspeittävyyden osalta erityisesti tapauksissa, joissa puusto rajoittuu maatalousalueisiin tai kasvaa osittain maatalousalueilla (3 kohta);

— Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettujen ”kesantomaiden” ja ”maatalouden puuviljelmien” selventäminen ja erityisesti sen selventäminen, millä edellytyksillä maatalousmaa, joka on esimerkiksi kesannoitu tai jätetty tilapäisesti viljelemättä tai jota käytetään tietynlaisten taimien kasvatukseen, säilyy 2 artiklassa tarkoitetussa maatalouskäytössä maan ominaisuuksista riippumatta, jotta voidaan selkeyttää edellytykset, jotka koskevat metsän muuntamista maatalousmaaksi (3 ja 4 kohta);

— ohjeiden antaminen siitä, millaisissa olosuhteissa maa-alan olisi katsottava olevan maatalouskäytössä, vaikka sillä olisi havaittu puupeite 31. joulukuuta 2020 jälkeen (metsäkatoasetuksen 2 artiklan 13 alakohdassa säädetty aikaraja) (4 kohta);

— sellaisten tilanteiden selventäminen, joissa ”metsän” määritelmän soveltamisalaan kuuluvaa aluetta ei pitäisi katsoa muunnetun maatalouskäyttöön vaan muihin maankäyttötarkoituksiin, erityisesti

  — muuhun maankäyttötarkoitukseen, jolla ehkäistään, minimoidaan, lievennetään tai korjataan haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen haittavaikutuksia, jotka kohdistuvat luonnon monimuotoisuuteen, tai

  — osittain luonnontilaisiksi elinympäristöiksi, joita hoidetaan laajaperäisesti (esim. laidunnuksen avulla) sellaisen suojelu- tai ennallistamissuunnitelman vaatimusten mukaisesti, jolla pannaan täytäntöön luonnon ja sen monimuotoisuuden suojelua ja ennallistamista koskevista kansainvälisistä yleissopimuksista johtuvia velvoitteita, tai

  — metsäpalojen ehkäisyä tai uusiutuvan energian käyttöönottoa varten (2 ja 4 a kohta);

— Metsäkatoasetuksen mukaisen ”maatalouskäytön” käsitteen tulkitseminen, kun otetaan huomioon sovellettavassa EU:n lainsäädännössä vahvistetut määritelmät ja kansainvälisesti sovitut selittävät huomautukset (4, 4 c ja 4 d kohta);

— Metsäkatoasetuksen määritelmien piiriin kuuluvien puupeitteisiä alueita koskevien yhdistettyjen ja synergisten käyttötapojen, kuten peltometsätalouteen, peltometsäviljelyyn, metsälaitumiin ja puustoisiin laitumiin perustuvien järjestelmien, selventäminen (4 d kohta);

— samalla alueella esiintyvien eri maankäyttötyyppien sekä kiinteistörekisterikarttojen ja maarekisterien käytön selventäminen (5 kohta).

2. **Selvennys – metsän muuntaminen maaksi, jonka käyttötarkoitus ei ole maatalouskäyttö**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, johdanto-osan 36 kappale; 2 artiklan 3, 5 ja 13 alakohta – Määritelmät; 3 artiklan a alakohta – Kieltäminen

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 3 alakohdan mukaan ”metsäkadolla” tarkoitetaan metsän muuntamista maatalouskäyttöön, ja tämän olisi katsottava tarkoittavan maankäytön muuttamista metsäkatoasetuksen 2 artiklan 4 alakohdassa määritellystä ”metsästä” (jota käsitellään yksityiskohtaisesti 3 kohdassa) metsäkatoasetuksen 2 artiklan 5 alakohdassa määriteltyyn ”maatalouskäyttöön” (jota käsitellään yksityiskohtaisesti 4, 4 c ja 4 d kohdassa). Maatalouskäyttöön muuntamisen laajuudella ei ole merkitystä tässä yhteydessä, ja tällainen muuntaminen tekee kyseisellä maa-alueella tuotetuista hyödykkeistä vaatimustenvastaisia, jos metsäkato on tapahtunut 31. joulukuuta 2020 jälkeen.

Alueen luokittelu metsäkatoalueeksi perustuu objektiiviseen kriteeriin siitä, onko metsää muunnettu tiettyä käyttöä ja tarkoitusta varten, ja tämä kriteeri on riippumaton maa-alueen laillisesti rekisteröidystä käyttötarkoituksesta ja maantieteellisistä rajoista tai siitä, kuka tai mikä on metsäkadon syynä.

([25]) EUVL L, 2024/1991, 29.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj.

Metsäkatoasetuksen puitteissa metsän muuntaminen muihin maankäyttötarkoituksiin, jotka eivät kuulu ”maatalouskäytön” määritelmän piiriin, tarkoittaa sitä, että tämä muuntaminen ei kuulu ”metsäkadon” määritelmän piiriin (ks. tarkemmat tiedot ”maatalouskäytöstä” 4 kohdassa). Tähän sisältyy metsien muuntaminen alueiksi, joita käytetään kaupunkien infrastruktuuria, kuten sähkölinjoja, teitä, kaupunkeja ja asuinalueita, maatalouteen liittymättömiä teollisuusalueita tai uusiutuvan energian käyttöönottoa varten.

Metsämaan muuntaminen ei myöskään kuulu metsäkatoasetuksen mukaisen ”metsäkadon” määritelmän piiriin, jos muuntamisen ja sen jälkeisen maankäytön ensisijaisena tarkoituksena ei ole maatalouskäyttö vaan esimerkiksi uusiutuvan energian käyttöönotto, teollinen käyttö, luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, metsäpalojen ehkäiseminen, eläinten hyvinvointi äärimmäisissä ilmasto-olosuhteissa tai haitallisten vieraslajien hallinta. Maataloustoimintaa voidaan harjoittaa oheistoimintana, jos se on olennaista muuntamisen ja sen jälkeisen maankäytön ensisijaisen tarkoituksen tukemiseksi (ks. 4 a kohta) tai jos maataloustoiminta ei muuta metsän pääasiallista käyttöä (ks. 4 b kohta).

Vastuu säännösten täytäntöönpanosta on jäsenvaltioilla. Soveltaessaan näitä ohjeita yksittäisiin tapauksiin jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kunkin tapauksen yksilölliset olosuhteet otetaan asianmukaisesti huomioon, sekä huomioitava myös perussopimuksen asiaankuuluvat määräykset. Suhteellisuusperiaatetta olisi noudatettava tapauksissa, joissa toiminta on kaikki asiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen merkityksetöntä.

3. **”Metsän” määritelmä**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artiklan 4 alakohta – Määritelmät

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 4 alakohdan mukaan aluetta pidetään metsänä, jos sillä on seuraavat ominaisuudet:

— **Yli 0,5 hehtaarin maa-ala** – tämä tarkoittaa, että puustoisen eli latvuspeiton perusteella rajatun alueen pinta-ala on vähintään 0,5 hehtaaria.

— **Puiden korkeus on yli viisi metriä** – tämä tarkoittaa, että puiden keskimääräinen korkeus on vähintään viisi metriä.

— **Latvuspeittävyys on yli 10 prosenttia** – tämä tarkoittaa, että puuston muodostavien puiden latvuspeittävyys on yli 10 prosenttia suhteessa puuston käyttämään pinta-alaan.

— **Puut pystyvät saavuttamaan nämä kynnysarvot sijaintipaikassaan** – tämä tarkoittaa alueita, joilla nuoret puut eivät ole vielä saavuttaneet 10 prosentin latvuspeittävyyttä ja 5 metrin korkeutta, mutta niiden odotetaan saavuttavan ne. Tämä koskee erityisesti alueita, joilla ei tilapäisesti ole puustoa metsänhoitokäytännöistä johtuvan avohakkuun tai luonnonkatastrofien vuoksi mutta jotka on tarkoitus palauttaa metsäksi.

— **Lukuun ottamatta pääasiassa maatalouskäytössä tai kaupunkialueiden käytössä olevia maita** – tämä tarkoittaa, että metsän määrittely perustuu sekä puiden esiintymiseen alueella että muiden pääasiallisten maankäyttötarkoitusten puuttumiseen (ks. tämä ja 4 kohta).

Puuston on täytettävä pinta-alaa, keskimääräistä korkeutta ja latvuspeitettä koskevat ominaisuudet tai pystyttävä saavuttamaan nämä kynnysarvot sijaintipaikassaan samanaikaisesti.

Metsäkatoasetuksen puitteissa **”kaupunkialueiden käytössä olevia maita”** olisi pidettävä pääasiallisena määritelmänä esimerkiksi kaupunkialueilla sijaitsevien puistojen ja puutarhojen osalta riippumatta siitä, saavuttavatko ne metsän määritelmässä asetetut kynnysarvot. Lisätietoja pääasiallisesta **maatalouskäytöstä** annetaan 4 kohdassa.

Jos metsän määritelmässä edellytetyt ominaisuudet täyttyvät, metsäalueiksi lasketaan muun muassa seuraavat:

— alueet, joita ympäröivät metsät tai jotka ovat tiiviisti yhteydessä metsätalouteen, kuten metsätiet, metsäpalojen katkaisulinjat ja muut pienet avoimet alueet, ellei kyseessä ole erillinen kiinteistö;

— yleensä yli kymmenen vuoden ajan viljelemättömänä ollut maa, jolle kasvaneet puut ovat saavuttaneet ”metsän” kriteerit (ks. myös 4 kohdan ”kesantomaata ja tilapäisesti viljelemätöntä maata” koskeva selitys);

— vuorovesivyöhykkeillä kasvavat mangrovemetsät riippumatta siitä, onko alue luokiteltu maa-alueeksi;

— metsäalueella metsänomistajien omien tarpeiden täyttämiseksi kasvatettujen metsälajien taimitarhat;

— metsämaaksi oikeudellisesti määritellyn alueen ulkopuoliset alueet, jotka täyttävät ”metsän” määritelmän.

”Metsän” määritelmään eivät sisälly maatalouden tuotantojärjestelmiin kuuluvat puustot. Tästä annetaan lisätietoja 4 c ja 4 d kohdassa.

4. **”Maatalouskäytön” määritelmä ja poikkeukset**

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artiklan 5 alakohta – Määritelmät

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 5 alakohdan mukaan alueen katsotaan olevan ”maatalouskäytössä”, jos sitä käytetään maatalouteen.

a) *Selvennys – käyttö maatalouteen*

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 5 alakohdan mukaan maata käytetään maatalouteen (muun muassa) seuraavissa tapauksissa:

— Maatalouden puuviljelmät, jotka määritellään asetuksen 2 artiklan 6 kohdassa. Tarkempia ohjeita maatalouden puuviljelmistä on 4 c kohdassa.

— Kesantomaat – näitä olisi tarkasteltava yhdessä ”tilapäisesti viljelemättömän maan” kanssa, jota käsitellään myöhemmin tässä kohdassa.

— Karjankasvatus – tähän sisältyvät lyhytikäiset tai pysyvät laitumet sekä eläinten kasvatusta varten ja eläinsuojiksi tarkoitetut maatalousrakennukset.

On huomattava, että maatalouden puuviljelmät, kesantomaat ja karjankasvatukseen tarkoitetut alueet eivät muodosta tyhjentävää luetteloa ”maatalouskäytön” eri luokista.

Metsäkatoasetuksen puitteissa maatalouteen käytettävän maan olisi katsottava kattavan seuraavat maankäyttöluokat:

— Lyhytaikaisten viljelykasvien viljelyyn käytetyt maa-alat, joilla tarkoitetaan kaikkea sellaisten viljelykasvien viljelyyn käytettyä maata, joiden kasvukausi on yleensä alle vuosi, mukaan lukien monivuotiset lyhytaikaiset viljelykasvit.

— Lyhytikäiset nurmet ja laitumet, joilla tarkoitetaan maa-aloja, joilla viljellään nurmirehukasveja tai heinää niittämistä tai laiduntamista varten yhtäjaksoisesti alle viiden vuoden ajan.

— Kesantomaa ja tilapäisesti viljelemätön maa, jolla tarkoitetaan maatalousmaata, joka on jätetty lepäämään pidemmäksi aikaa ennen palauttamista viljely- tai laidunkäyttöön tai muuhun maatalouskäyttöön. Tämä voi tapahtua osana maatilojen viljelykiertoa tai perustelluista syistä tai poikkeuksellisten olosuhteiden, kuten aseellisen konfliktin, tulvavahinkojen, veden puutteen tai tuotantopanosten saatavuusongelmien vuoksi tai taloudellisista, sosiaalisista (sairaus, sukupolvenvaihdokseen liittyvät ongelmat) tai oikeudellisista syistä (esim. riita-asiat). Huomautus: Kesantomaan tai viljelemättömän maan olisi katsottava säilyvän maatalouskäytössä yleensä [kymmenen] vuoden ajan. Alueen voidaan kuitenkin katsoa säilyvän maatalouskäytössä tätä pidempään, jos voidaan osoittaa, että maataloustoimintaa ei ole voitu aloittaa uudelleen jostakin edellä mainitusta syystä. Annetun syyn on katettava koko ajanjakso, jonka aikana maa on ollut kesannolla tai tilapäisesti viljelemättä. Jos tämä voidaan osoittaa, maan olisi katsottava olevan jatkuvasti maatalouskäytössä, ellei sitä ole virallisesti nimetty metsäksi kansallisen lainsäädännön mukaan.

— Pysyvien viljelykasvien viljelyyn käytetyt maa-alat, joilla tarkoitetaan alueita, joilla viljellään monivuotisia kasveja, joita ei tarvitse istuttaa uudelleen useaan vuoteen, tavallisesti vähintään viiteen vuoteen. Pysyvien viljelykasvien viljelyyn käytettyjä maa-aloja ovat myös maa-alat, joilla kasvatetaan pysyviä viljelykasveja suojakatoksen alla. Näitä kuvataan tarkemmin 4 b kohdassa.

— Pysyvät nurmet ja laitumet, joilla tarkoitetaan maata, jota käytetään yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta eläinten laiduntamiseen tai rehukasvien kasvattamiseen joko viljelemällä tai luontaisesti.

— Maatilan rakennusten ja piha-alueiden kattama alue, jolla tarkoitetaan maatilan toimintaan liittyvien rakennusten (hallit, ladot, kellarit, siilot), eläintuotantoon tarkoitettujen rakennusten (tallit, navetat, lammastarhat, siipikarjalle tarkoitetut aitaukset) ja maatilan piha-alueiden kattamaa maa-alaa.

— Jos voidaan tarjota riittävän vakuuttavaa näyttöä sen osoittamiseksi, että i) maa-alue oli edellä kuvaillussa maatalouskäytössä ennen 31. joulukuuta 2020 ja että ii) tuottaja oli päättänyt istuttaa lyhytkiertoista energiapuuta kyseiselle maa-alueelle tai metsittää sen tilapäisesti ennen kyseistä päivämäärää tai sen jälkeen, eikä kyseinen maa-alue kuulu metsänhoitosuunnitelman tai metsän hoitoa tai suojelua kyseisellä maa-alueella edellyttävän lainsäädännön piiriin, tällaisen maa-alueen katsotaan säilyvän metsäkatoasetuksessa tarkoitetussa maatalouskäytössä, ja tuottaja voi jatkaa maataloustoimintaa kyseisellä maa-alueella.

— Edellä lueteltuihin maatalousmaan käyttöluokkiin voi sisältyä myös maisemapiirteiden kattamia alueita, jollaisia suositaan luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä tai ympäristösyistä.

Ennallistaminen, haitallisten vieraslajien hallinta, metsäpalojen ehkäisy, eläinten hyvinvointi, uusiutuvan energian käyttöönotto

Maata, joka on muunnettu yhden tai useamman tässä luetellun ensisijaisen tarkoituksen vuoksi, **ei** pitäisi katsoa maatalouskäyttöön muunnetuksi:

— haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien haittavaikutusten ehkäiseminen, minimointi, lieventäminen tai korjaaminen, jos se rajoittuu ehdottoman välttämättömiin toimiin, joiden tueksi on laadittu ehkäisysuunnitelmia, hoitosuunnitelmia tai virallisia valtuutuksia;

— metsäpalojen riskin ehkäiseminen, minimointi ja vähentäminen, jos se rajoittuu ehdottoman välttämättömiin toimiin, joiden tueksi on laadittu metsäpalojen ehkäisysuunnitelmia, metsänhoitosuunnitelmia tai virallisia valtuutuksia;

— eläinten hyvinvointia koskevan lainsäädännön noudattaminen, jos (pysyvien ja ei-pysyvien) rakenteiden pystyttäminen eläinten pitoa varten on tarpeen eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi ja jos se rajoittuu rakentamisen kannalta välttämättömään vähimmäispinta-alaan, eikä tämä toiminta vaikuta ympäröivien alueiden luokitteluun metsäksi;

— luonnon monimuotoisuudeltaan rikkaiden ekosysteemien (kuten tietyntyyppisten nummien, kosteikkojen tai niittyjen) ennallistamisen ja sen jälkeisen ylläpitävän hoidon turvaaminen, jos tällaista edellytetään suojelu- tai ennallistamissuunnitelmassa (esimerkiksi suojelualueen hoitosuunnitelmassa tai kansallisessa tai alueellisessa luonnon ennallistamissuunnitelmassa), kun suunnitelmalla pannaan täytäntöön velvoitteita, jotka johtuvat luonnon ja sen monimuotoisuuden suojelua ja ennallistamista koskevista maailmanlaajuisista monenvälisistä sopimuksista, kuten biodiversiteettisopimuksesta ja Kunming-Montrealin maailmanlaajuisesta luonnon monimuotoisuuskehyksestä;

— uusiutuvan energian käyttöönotto (esim. tuulipuistojen ja aurinkovoimaloiden perustaminen).

Maataloustoimintaa voidaan silti harjoittaa oheistoimintana, jos se on olennaista muuntamisen ja sen jälkeisen maankäytön ensisijaisen tarkoituksen tukemiseksi.

b) *Selvennys – pääasiallinen maankäyttö*

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 4 alakohdan mukaan pääasiassa maatalouskäytössä olevat maat eivät kuulu ”metsän” määritelmän piiriin.

Metsäkatoasetuksen puitteissa 2 artiklan 4 alakohdassa esitetyssä ”metsän” määritelmässä tarkoitettujen poikkeusten tapauksessa ”**maatalouskäyttöä**” olisi pidettävä pääasiallisena esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

— Kausittainen (esim. kesälaiduntaminen) tai tilapäinen metsälaiduntaminen puupeitteisillä alueilla, joita ei luokitella luonnontilaisiksi metsiksi (esim. osittain luonnontilaisilla laitumilla tai luonnonlaitumilla, joiden puupeite vaihtelee).

— Jos metsälaiduntaminen tai peltometsäviljely rajoittuu tiettyyn ajanjaksoon vuodesta ilmasto-olosuhteiden (esim. tilapäisen lumipeitteen) vuoksi, niitä voidaan pitää pääasiallisena käyttötarkoituksena.

— Suojaavien puuryhmien istuttaminen erilaisia ympäristöön tai luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tarkoituksia varten alueelle, joka on pääasiassa maatalouskäytössä (esim. laitumena), vaikka alue saavuttaisi ”metsän” määritelmän mukaiset kynnysarvot.

Nämä tapaukset eroavat maatalouden harjoittamisesta oheistoimintana silloin, kun maa on muunnettu ennallistamista tai haitallisten vieraslajien hallintaa varten, mikä ei kuulu ”maatalouskäytön” piiriin, ks. edellä.

Sitä vastoin metsäkatoasetuksen puitteissa **”maatalouskäyttöä” ei** pitäisi pitää **pääasiallisena** esimerkiksi kun on kyse sivutuotteiden (kuten kahvin) pienimuotoisesta tuotannosta tai satunnaisesta laajaperäisestä tai pienimuotoisesta laiduntamisesta metsissä, kunhan tuotanto ja siihen liittyvä toiminta eivät vaikuta haitallisesti metsän elinympäristöihin.

c) *”Maatalouden puuviljelmän” määritelmä*

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, 2 artiklan 6 alakohta – Määritelmät

”Maatalouden puuviljelmät” sisältyvät metsäkatoasetuksen 2 artiklan 5 alakohdassa esitettyyn ”maatalouskäytön” määritelmään.

Metsäkatoasetuksen 2 artiklan 6 alakohdan määritelmässä ”maatalouden puuviljelmillä” tarkoitetaan ensinnäkin ”maata, jolla on maatalouden tuotantojärjestelmiin kuuluvia puustoja, kuten hedelmäpuuviljelmiä, öljypalmuviljelmiä, oliivitarhoja”, eli siinä viitataan viljelymaahan, jota käytetään pysyvien viljelykasvien viljelyyn edellä 4 kohdassa kuvatun mukaisesti.

Toiseksi määritelmässä tarkoitetaan ”peltometsäviljelyjärjestelmiä, joissa viljelykasveja kasvatetaan puiden suojassa”. Tätä määritelmän osaa selitetään tarkemmin 4 d kohdassa, ja se on luettava yhdessä pääasiallisen maankäytön muuttumattomuutta koskevan poikkeuksen kanssa. Asetuksen 2 artiklan 6 alakohdassa selvennetään lisäksi, että ”maatalouden puuviljelmän” käsite kattaa kaikki asianomaisten hyödykkeiden viljelmät puuntuottamista lukuun ottamatta, joten nämä viljelmät kuuluvat ”maatalouskäytön” määritelmän piiriin.

Asetuksen 2 artiklan 6 alakohdassa säädetään myös, että maatalouden puuviljelmät eivät kuulu ”metsän” määritelmän piiriin. Tämä tarkoittaa, että maatalouden puuviljelmien kriteerit täyttävät alueet eivät kuulu metsän määritelmän piiriin, vaikka niillä kasvaisi esimerkiksi kumipuita tai öljypalmuja.

d) *Selvennys – peltometsäviljelyjärjestelmä*

Sovellettava lainsäädäntö:

Metsäkatoasetus, johdanto-osan 37 kappale; 2 artiklan 6 alakohta – Määritelmät

FAO:n julkaisujen ([26]) mukaan ”peltometsäviljely” on yläkäsite maankäyttöjärjestelmille ja -tekniikoille, joissa puuvartisia kasveja (puita, pensaita, palmuja, bambua jne.) kasvatetaan tarkoituksellisesti yhdessä viljelykasvien ja/tai eläinten kanssa samassa maanhoitoyksikössä alueellisesti tai ajallisesti limittäin. Peltometsäviljelyjärjestelmissä eri osatekijöiden välillä on sekä ekologista että taloudellista vuorovaikutusta. Peltometsäviljely voidaan jakaa kahteen perustyyppiin: samanaikaiseen ja peräkkäiseen. Samanaikaisissa järjestelmissä puut ja viljelykasvit tai eläimet kasvavat yhdessä samalla maa-alueella, kun taas peräkkäisissä järjestelmissä viljelmät ja puut enimmäkseen vuorottelevat samalla maa-alueella, mikä minimoi niiden välisen kilpailun.

([26]) FAO 2003. Multilingual Thesaurus on Land Tenure. Chapter 7. Land in an agricultural, pastoral and forestry context.

Peltometsäviljelyllä voidaan myös viitata tiettyihin metsätalouskäytäntöihin, jotka täydentävät maataloustoimintaa esimerkiksi parantamalla maaperän hedelmällisyyttä, vähentämällä maaperän eroosiota, parantamalla valuma-alueiden hoitoa tai tarjoamalla varjopaikkoja ja ravintoa karjalle ([27]).

Johdanto-osan 37 kappaleessa muistutetaan, että FAO:n määritelmissä peltometsäviljelyjärjestelmiä ei katsota metsiksi vaan maatalouskäytöksi ja että ne kattavat useita erilaisia järjestelmiä, kuten viljelykasvien kasvattamisen puiden suojassa sekä kiertokaskiviljely-, puulaidunviljely- ja maatalous- ja laiduntamisjärjestelmiä.

Koska metsäkatoasetuksen 2 artiklan 4 alakohdassa esitettyyn ”metsän” määritelmään ei sisälly maa, joka on pääasiassa ”maatalouskäytössä”, voidaan päätellä, että jos maata käytetään pääasiassa ”peltometsäviljelyjärjestelmissä” johdanto-osan 37 kappaleessa mainittuihin tarkoituksiin, sitä ei voida pitää ”metsänä”. Tässä tapauksessa ja metsäkatoasetusta sovellettaessa tällaisen maan on katsottava olevan ”maatalouskäytössä”. Maatalouden harjoittamisesta oheistoimintana, esimerkiksi peltometsäviljelyn harjoittamisesta ennallistamisen yhteydessä, kerrotaan tarkemmin 2 kohdassa.

5. **Selvennys – maankäyttö, kun samalla alueella esiintyy useita eri maankäyttötyyppejä, sekä maarekisterien ja kiinteistörekisterikarttojen käyttö**

Jos samaan maa-alueeseen sisältyy sekä metsän määritelmän mukainen alue että maatalouskäytössä oleva alue, näitä kahta aluetta on tarkasteltava erikseen. Alue, joka täyttää ”metsän” määritelmän kriteerit, kuuluu metsäkatoasetuksen soveltamisalaan, kun taas alue, joka täyttää ”maatalouskäytön” kriteerit, ei kuulu asetuksen soveltamisalaan muuntamisen osalta.

Sillä ei ole merkitystä, onko maa-alueen maatalouskäytössä oleva osa suurempi kuin sen määritelmän mukaisesti metsäksi katsottava osa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos 10 hehtaarin maapalstalla on kahden hehtaarin alue, jota voidaan objektiivisten kriteerien perusteella pitää metsäalueena, ja kahdeksan hehtaaria on maatalouskäytössä, kyseiset kaksi hehtaaria metsää luokitellaan metsäksi riippumatta siitä, että sen osuus koko maapalstasta on vain 20 prosenttia.

Arvioitaessa sitä, voidaanko tietty maa-alue määritellä metsäksi, metsän todellisten ominaisuuksien olisi oltava ensisijaisia siihen nähden, mitä maarekistereissä ja kiinteistörekisterikartoissa ilmoitetaan. Maarekistereitä ja kiinteistörekisterikarttoja voidaan käyttää täydentämään satelliittitietoja, kun pyritään osoittamaan aiempi maatalouskäyttö. Lisäksi metsänhoitosuunnitelmia ja nimettyjä metsäalueita koskevia rekistereitä voidaan käyttää määritettäessä, onko alue metsä, jolla ei ole sillä hetkellä puupeitettä, erityisesti jos alue on tilapäisesti puuton ja vailla latvuspeittoa metsänhoitokäytäntöjen tai luonnonkatastrofien vuoksi tai metsittämisen alkuvuosina. Komission ylläpitämä EU:n seurantakeskus ([28]) on vapaasti käytettävissä oleva väline, jonka avulla kaikki sidosryhmät voivat tarkastella maapallon metsäpeitettä vuonna 2020. Seurantakeskus ei kuitenkaan ole yksinomainen eikä pakollinen väline eikä sillä ole oikeudellista arvoa. Julkiset ja yksityiset sidosryhmät voivat käyttää mitä tahansa karttoja tai muuta dataa, joita ne pitävät sopivina asianmukaisen huolellisuuden noudattamista tai tarkastuksia varten.

([27]) FAO World Programme For The Census Of Agriculture 2020, Vol. 1, s. 120, 8.12.12 ja 8.12.13 kohta.

([28]) metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä käsittelevä EU:n seurantakeskus: https://forest-observatory.ec.europa.eu/forest/gfc2020.